

ȘCOALA DOCTORALĂ A ACADEMIEI DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 327:796(043.2)

POPOV ANTON

**DIPLOMAȚIA SPORTIVĂ CA INSTRUMENT AL POLITICII
EXTERNE ȘI FACTOR „SOFT POWER”**

561.01 - Teoria, metodologia politologiei; instituții și procese politice

Rezumatul tezei de doctor în științe politice

CHIȘINĂU, 2022

Teza de doctor a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale a Academiei de Administrare Publică

Conducător de doctorat:

BENIUC Valentin

doctor habilitat în științe politice, conferențiar
universitar

Membrii Comisiei de îndrumare:

SACOVICH Vasil

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

ROȘCA Ludmila

doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar

STEPANIUC Victor

doctor în istorie, lector universitar

Suținerea publică a tezei de doctor va avea loc la data de 29.06.2022, ora 14.00, în incinta Academiei de Administrare Publică, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100, sala 301, în ședința Comisiei de doctorat, aprobată prin Ordinul rectorului Academiei de Administrare Publică nr. 05-dc din 22.04.2022

Comisia de doctorat:

SOLOMON Constantin

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar,
Academia de Administrare Publică – *președinte*;

BENIUC Valentin

doctor habilitat în științe politice, conferențiar
universitar, Școala Doctorală a Academiei de
Administrare Publică, - *conducător de doctorat*;

SACOVICH Vasil

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar,
Academia de Administrare Publică, - *referent oficial*.

JUC Victor

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar,
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și
Sociologice, – *referent oficial*;

MANOLACHI Veaceslav

doctor habilitat în științe pedagogice, profesor
universitar, Universitatea de Stat de Educație Fizică și
Sport, - *referent oficial*;

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Academiei de Administrare Publică, Biblioteca Științifică „Andrei Lupan”, precum pe pagina web a ANACEC (<https://www.cnaa.md/>). Rezumatul a fost expedit la data de 27 mai 2022.

Președintele Comisiei de doctorat:

SOLOMON Constantin

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

_____

Conducător de doctorat:

BENIUC Valentin,

doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar

_____

Autor:

POPOV Anton

_____

CUPRINS:

1. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
2. CONȚINUTUL TEZEI	8
3. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	20
4. BIBLIOGRAFIE	26
5. LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	30
6. ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză)	31

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și semnificația cercetării. Astăzi sistemul mondial al relațiilor internaționale este expus unor serioase transformări, inclusiv sub influența crescândă a actorilor nestatali. În acest sens diminuarea rolului statului, a structurilor statale, are loc inclusiv sub influența prăbușirii relațiilor internaționale axate pe sistemul internațional bipolar. Prin prisma situației creată transpare incapacitatea statului, diplomației tradiționale de a administra eficient acest proces de tranziție spre o nouă ordine mondială. În virtutea acestor procese, statul este impus să-și delege o parte din competențele sale internaționale structurilor nestatale, care reprezintă inclusiv importante sfere sociale, cum ar fi de exemplu sportul de performanță, care prin postura sa de a fi, se postează în centrul atenției mondiale. Menționăm în acest sens, că structurile sportive internaționale, inclusiv Comitetul Olimpic Internațional, Federația Internațională de Fotbal Asociație, Federațiile Sportive Internaționale, în conformitate cu rolul și statutul lor internațional, sunt comparabile cu cele mai cunoscute organizații interguvernamentale. Reprezentanții acestor instituții sportive duc tratative cu liderii statelor și guvernelor, nu doar în privința organizării unor evenimente sportive de proporții, dar fiind motivați și de necesitatea ajustării unor benefice relații interstatale, dezvoltării infrastructurii sociale în perioada pregătirilor pentru Campionatele mondiale și Jocurile Olimpice, realizării unor majore proiecte internaționale, inclusiv legate de problemele tineretului.

În acest context, actualitatea cercetării științifice se manifestă în legătura directă cu importanța sportului de performanță în calitate de instrument al politicii externe, acestea fiind determinate inclusiv de faptul, că fenomenului cercetat îi revine un rol tot mai esențial în relațiile internaționale/interstatale, nu doar ca factor „soft power”, dar și în calitate de element important al luptei politice și ideologice. Conștientizarea rolului diplomației sportive în calitate de instrument al politicii externe și factor al „puterii intangibile”, actualmente reprezintă una din condițiile de bază a succesului în politica externă a oricărui stat, asigurării securității acestuia, promovării imaginii țării pe plan extern și a intereselor de business pe piețele internaționale.

În plus, actualitatea și importanța temei de cercetare, este condiționată inclusiv de necesitatea unei mai profunde accepțiuni a procesului de eficientizare a activității internaționale prin utilizarea diplomației sportive ca parte componentă a diplomației publice și legăturii ei dialectice cu procesul de realizare a „puterii intangibile” ca factor de formare a imaginii pozitive a țării. Este de menționat că în Republica Moldova acțiunea de cercetare a diplomației sportive ca instrument de politică externă și factor al „puterii intangibile”, este întreprinsă în premieră.

Analiza situației cu privire la cercetarea diplomației sportive drept instrument al politicii externe și factor al „puterii intangibile”. Ținând cont de faptul, că noțiunea „diplomația sportivă” este doar la faza incipientă a cercetării științifice, autorul consideră necesară studierea și punerea în circuitul științific nu doar a unor concluzii și poziții conceptuale expuse în literatura de specialitate, dar și a unor elaborări teoretico-metodologice specifice temei de cercetare din domeniul științelor socio-umaniste. În acest sens analiza surselor bibliografice în baza unei abordări interdisciplinare, a permis autorului o mai profundă analiză a obiectului de studiu și elucidare a noilor laturi și a noilor cunoștințe. Altfel fiind spus, literatura examinată, ce

constituie baza istorico-narativă și teoretică a cercetării și care se referă la problemele de istorie și teorie politică, sociologie, teorie și practică diplomatică, este analizată prin prisma abordării interdisciplinare/interteoretice, care s-a dovedit a fi un eficient instrument metodologic al prezentei cercetări.

Printre izvoarele științifice de acest fel pot fi menționate elaborările în domeniul relațiilor internaționale, autori - George Kennan [1], George Schwarzenberger [2], Carl von Clausewitz [3], Hans Morgenthau [4, 5], Raymond Aron [6], Arnold Wolfers [7]; sociologiei - Max Weber [8], Émile Durkheim [9], Talcott Parsons [10]; teoriei și practicii diplomatice - François Callier [11], Harold Nicolson [12, 13], Jules Cambon [14], Henry Kissinger [15, 16, 17, 18], V.I. Popov [19].

Referitor la noțiunile și categoriile cheie ale temei de cercetare: „sport”, „diplomație”, „diplomația publică” și respectiv „diplomație sportivă”; „instrument de politică externă”, „factor al puterii intangibile”, „promovarea imaginii statului/țării”, este de menționat că acestea și-au găsit reflectare în diverse izvoare bibliografice de specialitate în special cele de peste hotare. În acest sens menționăm că cincizeci de ani mai devreme, savanții occidentali au inițiat cercetarea sportului în conexiune dialectică cu politica internă și externă a statului, precum locul și rolul acestuia în calitate de instrument diplomatic. După publicarea lucrării lui Joseph Nye [20, 21, 22], aceștia au început cercetările diplomației sportive și în calitate de factor în realizarea „puterii intangibile”. În acest sens, printre lucrările de importanță publicate pe această filieră de cercetare, menționăm monografia lui Murray Stewart „Sports diplomacy. Origins, theory and practice” [23], în care autorul analizând traseul istoric al dezvoltării sportului de performanță, în special al celui Olimpic, ajunge la ferma concluzie, că sportul întotdeauna a fost legat de politica statului.

Din monografiile ce țin de domeniul de cercetare, editate în spațiul post-sovietic, atrag atenția lucrările științifice: „Спорт вне политики и в мире политики” (V.I. Stolearov) [24]; „Спорт как инструмент современных политических процессов и основа государственной безопасности” (A.S. Akseanova) [25], precum monografia fundamentală „Спорт в палитре международных отношений: гуманитарный, дипломатический и культурный аспекты” (N.M. Bogoliubova, Iu.V. Nicolaeva) [26], prelucrată și transformată într-o lucrare metodică-științifică/manual, dedicat studiilor universitare de profil sub genericul „Геополитика спорта и основы спортивной дипломатии” [27].

În contextul tematicii olimpice, un interes deosebit reprezintă lucrarea savanților moldoveni Nicolae Vizitei și Veaceslav Manolachi „Идея олимпизма и спорт (философско-культурологический анализ проблемы)”, în care olimpismul este analizat drept principiu filosofic al vieții omenești, prin prisma „agonalității” (al competiției) [28].

Ipoteza de bază enunțată de autor în cadrul cercetării: diplomația sportivă este un instrument eficient de politică externă a statului, de realizare a intereselor statului pe plan internațional, precum de realizare a „puterii intangibile” în condiția dezvoltării continue a sportului de performanță, obținerii succeselor deosebite în cadrul competițiilor internaționale.

Scopul cercetării științifice rezidă în examinarea rolului și importanței diplomației sportive, mecanismului de aplicare a acesteia în procesul de realizare a

politicii externe, apărare a intereselor naționale, formare a imaginii pozitive de țară pe arena internațională. Realizarea acestui scop impune necesitatea soluționării următoarelor **sarcini**:

-examinarea literaturii științifice în care se analizează legătura dialectică dintre sport, politică și diplomație, precum evoluția discursului politologic cu referire la diplomația sportivă ca instrument al politicii externe;

-analiza și elucidarea abordărilor teoretico-metodologice în procesul de cercetare a temei de doctorat;

-cercetarea sportului de performanță din perspectiva potențialului politico-diplomatic, inclusiv prin prisma teoriei și practicii interdependenței dintre sport și politică;

-examinarea diversității manifestărilor diplomației sportive în calitatea sa de instrument al politicii externe și în acest sens analiza sistemică a interdependenței dintre politica externă, diplomația clasică, diplomația publică, diplomația sportivă și „puterea intangibilă”;

-cercetarea diplomației sportive ca mijloc de realizare a „puterii intangibile” și profilaxie a conflictelor interstatale;

-analiza sportului moldovenesc în calitatea sa de instrument de formare a imaginii țării pe plan internațional.

Metodologia cercetării științifice. Consemnăm în acest sens că teoria relațiilor internaționale (implicit teoria temei de cercetare), permite nu doar accepțiunea științifică a complicatelor procese și acumularea noilor cunoștințe, dar și utilizarea unor dimensiuni ale acestor teorii, în calitate de metode de analiză și accepțiune a complicatelor probleme de cercetare. Învederăm, că sportul de performanță și în acest sens diplomația sportivă ca instrument de politică externă, paradoxal dar explicabil este foarte aproape de natura relațiilor internaționale, care se manifestă prin interesul național și diplomația clasică.

Temeiul unei asemenea afirmații constă în faptul că sportul ca fenomen social, de-a dreptul se manifestă ca o luptă fără compromis – „luptă a tuturor împotriva tuturor”, dar firesc, nu pe câmpul de luptă, ci în cadrul stadioanelor și în sălile sportive. În acest sens, paradigma realismului politic, menționează autorul, cel mai bine se pretează la necesitățile cercetării acestei teme. Analizând relațiile internaționale, adepții acestei paradigme, deseori recurg la exemple relevante din sport, operând cu analogii și metafore politologice. Astfel, în lucrarea sa fundamentală „pacea și războiul între popoare”, R. Aron menționează că sportul se manifestă prin trăsăturile esențiale caracteristice relațiilor internaționale, inclusiv: regulile clare și scopul bine determinat ale competiției; spațiul bine determinat al întrecerilor, în care participă un anumit număr de participanți; arbitrul care ține sub control competiția cu ajutorul regulilor de arbitraj și de calificare a rezultatelor jocului [6, p.25]. La rândul său A. Wolfers, califică relațiile între state pe arena internațională, asemănându-le cu poziția și mișcarea bilelor pe masa de biliard, care se „izbesc reciproc” [7, p.340]. Ținând cont de faptul, că nu toate bilele-state dispun de un „conținut dur” și de o „suprafață tare”, acestea produc diferite mișcări pe suprafața mesei, precum statele pe arena internațională, astfel provocând ciocniri cu consecințe imprevizibile.

Baza teoretică a cercetării, include, potrivit contextului, așa numita abordare liberală, fapt ce a permis autorului examinarea sportului și a structurilor acestuia în calitate de actori al relațiilor internaționale și de instrumente a politicii externe, aceștia fiind totodată parte a diplomației publice, manifestându-se la cel mai înalt nivel în procesul de realizare a diplomației sportive. Un deosebit rol în acest sens, aparține lucrărilor savanților-teoreticieni: Joseph Nye „Мягкая сила” и американо-европейские отношения” [29]; Robert Keohane „Власть и взаимозависимость: переходный период мировой политики” [20]; Pierre Bourdieu „Социальное пространство и символическая власть” [30]; Alexander Wendt „Четыре социологии международной политики” [31].

Cele expuse, reprezintă un sistem de coordonate metodologice, ce permite aplicarea eficientă a diferitor metode, metodici, procedee și abordări științifice, în procesul de cercetare complexă a problemelor complicate din punct de vedere teoretico-metodologic. În acest sens, autorul aplică în procesul analitic metoda logico-intuitivă și logico-formală, care au fost utilizate în prezenta cercetare ca procedee de accepție a logicii dreptului național și internațional, a normelor în domeniul sportului. În plus, menționăm utilizarea metodei operațional-aplicative, care însumează diverse procedee și metodici de depistare și evidențiere a trăsăturilor de esență a obiectului de studiu și a formelor de manifestare, prin intermediul așa numitei observații incluzive, examinării documentelor, a prim- izvoarelor, bazelor de date, materialelor științifico-analitice și a dimensiunii statistice. Ținând cont însă, de rețeaua extinsă a structurilor sportive internaționale, precum implicarea statelor în procesul de dezvoltare a sportului, în special a sportului de performanță, autorul deseori recurge la analiza instituțională și abordarea structural-funcțională a obiectului de studii.

Noutatea științifică și originalitatea lucrării științifice. În prezenta cercetare, pentru prima dată în Republica Moldova se realizează o abordare politologică complexă a fenomenului diplomației sportive în calitate de instrument al politicii externe și factor „soft power”.

În baza examinării unui număr serios de factori precum a proceselor social-istorice respective, autorul demonstrează cu lux de amănunte, că sportul de performanță dintotdeauna a fost atras de către stat în afacerile sale externe, în calitate de instrument politic și de formare a imaginii sale pozitive și a unui anumit spațiu de securitate care se formează inclusiv prin însăși menirea Jocurilor Olimpice, mai târziu a Campionatelor mondiale, de a stabili pacea și relațiile de prietenie între state. Plus la aceasta, în baza multiplilor factori și diverselor evenimente privite prin prisma teoretico-metodologică elaborată de către autor, se demonstrează că afirmația „Sportul este în afara politicii”, reprezintă doar o lozincă, devenită între timp un soi de cortină politică în dosul căreia, deseori se organizează atacuri ideologice și scheme de socializare a unor valori nu tocmai potrivite celor tradiționale.

În acest context, în baza analizei sportului și a diplomației sportive, interacțiunii lor cu politica statelor, inclusiv pe plan extern, autorul a elaborat în premieră o serie de recomandări teoretico-practice, cu referire la dezvoltarea sportului de performanță și implicării lui (inclusiv în Republica Moldova) în realizarea unor proiecte de politică externă, relații interstatale și de promovare a „puterii intangibile”.

Semnificația teoretică a cercetării. Lucrarea științifică se axează pe o solidă bază teoretică, care poate fi privită, inclusiv din perspectiva unei abordări complexe - a teoriei politice, teoriei relațiilor internaționale, teoriei și practicii diplomației clasice/diplomației publice și a „puterii intangibile”. În plus, însă-și cercetarea reprezintă o serioasă elaborare teoretică din perspectiva obținerii noilor cunoștințe în domeniul diplomației sportive. Prezenta lucrare poate servi drept reper teoretic pentru examinarea altor subiecte ce țin de locul și rolul sportului în politica externă și relațiile internaționale.

Semnificația practică a lucrării. Lucrarea științifică reprezintă o suficientă baza teoretico-narativă din perspectiva elaborării unui curs universitar pentru viitorii specialiști în domeniul științelor politice și relațiilor internaționale. Concluziile expuse în lucrare pot servi drept repere în activitatea practică a politicienilor și managerilor din domeniul de administrare a sportului de performanță, precum a funcționarilor preocupați de politica externă. Publicațiile științifice elaborate în cadrul cercetării au contribuit la completarea fondului bibliografic din domeniul științelor politice și teoriei relațiilor internaționale.

Publicațiile la tema lucrării științifice. Tezele de bază a prezentei lucrări, precum concluziile și propunerile expuse, au fost reflectate în 12 articole și discursuri științifice, publicate în revistele naționale și cele internaționale.

Structura și volumul cercetării. Lucrarea este constituită din introducere, trei capitole a câte trei paragrafe, concluziile și recomandările generale, rezumatele în engleză, română și rusă, lista abrevierilor și cea bibliografică. Volumul general al lucrării este de 137 de pagini.

Aparatul științific al lucrării este reprezentat de următoarele cuvinte cheie: relații internaționale, diplomația, arena mondială, interesul național, interes strategic, „război hibrid”, diplomația publică, diplomația umanitară, diplomația culturală, diplomația sportivă, „diplomația de stadion”, „diplomația de fotbal”, „diplomația de hochei”, diplomația de kriket”, „diplomația de ping-pong”, „putere intangibilă”, „soft power”, imaginea statului, tratative, sportul de performanță, mișcare olimpică, jocuri olimpice, campionat mondial.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** sunt expuse actualitatea temei științifice, nivelul de cercetare a problemei, scopul și sarcinile cercetării, ipoteza de lucru și metodologia cercetării, noutatea științifică și semnificația teoretică a lucrării, valoarea aplicativă și importanța practică a acesteia, obiectul și subiectul lucrării, aprobarea rezultatelor și succinta expunere a conținutului.

În primul capitol – **ANALIZA LITERATURII ȘTIINȚIFICE ȘI BAZA TEORETICO-METODOLOGICĂ A TEMEI DE CERCETARE**, este expusă analiza discursului științific contemporan, inclusiv abordările teoretico-metodologice ale temei de cercetare.

În primul paragraf al capitolului – „**Legătura dialectică dintre sport, politică și diplomație în discursul teoretic contemporan**” sunt analizate lucrările științifice ce constituie baza empirică și teoretică a cercetării, care convențional pot fi partajate în trei grupuri principale: primul reprezintă publicațiile cu caracter teoretico-general și

teoretico-aplicativ; cel de al doilea – lucrările cu privire la teoria și practica diplomatică; al treilea grup reflectă aspectele teoretico-metodologice și analiza generală a problemei cercetate. Menționăm, că literatura ce constituie baza teoretică a lucrării, precum cea care se referă la istoria și teoria politică și a relațiilor internaționale, la sociologia sportului și a diplomației sportive, este examinată prin prisma interdisciplinară. Sportul în acest context, este analizat din perspectiva funcțiilor sale social-politice, a locului și rolului acestuia în sistemul relațiilor internaționale.

În acest context, în baza unui set integru de argumente, autorul afirmă, că fără o serioasă analiză și accepție a teoriei relațiilor internaționale și a diplomației, este imposibil de a determina caracterul și profunzimea conexiunii dialectice între aceste sfere ale cunoașterii și sfera sportului, precum limbajul științific al cercetării, principiile și legitățile obiectului de studiu. Cu alte cuvinte, fără un context general-teoretic este imposibil de a analiza sportul ca unul din factorii relațiilor politice, dar și instrument al afacerilor externe a statului.

Urmează de a preciza, că acest segment al literaturii științifice ce reflectă aspectele teoretice ale obiectului examinat, include și un șir de elemente metodologice, care au contribuit esențial la analiza proceselor elucidate în prezenta lucrare. Într-un bloc aparte sunt analizate publicațiile principale la obiectul de studiu, precum și unele izvoare adiționale cu caracter normativ și statistic.

Astfel, literatura științifică care reprezintă conținutul general-teoretic, se caracterizează prin esențiale componente științifice și instrumente de cunoaștere și conștientizare a diplomației sportive. Unele din aceste izvoare bibliografice, din domeniul politologiei și teoriei relațiilor internaționale, includ de asemenea funcția instructiv-metodică și reprezintă un ilustru exemplu al sintezei și generalizării unui mare volum de materiale, categorii și noțiuni științifice.

Ținând cont de faptul că prezenta cercetare include și analiza tratativelor cu privire la organizarea competițiilor sportive internaționale, precum planificarea și realizarea diverselor proiecte și programe cu participarea nemijlocită a structurilor sportive naționale și internaționale, precum a organizațiilor internaționale preocupate de problemele sociale, s-a ținut cont și de publicațiile, în care au fost generalizate experiența internațională al negocierilor de acest fel, totodată abordările teoretice cu privire la tratativele internaționale.

Un alt segment bibliografic cu referire la baza teoretică a lucrării, este format din izvoarele bibliografice care reprezintă abordarea teoretico-metodologică și constituie în fond matricea cognitivă a temei de cercetare, pe care autorul o completează cu alte viziuni teoretico-metodologice mult mai aproape de tema cercetării și care și-au găsit reflectare în tro-o serie de publicații de specialitate.

Menționăm că sursele bibliografice analizate, au oferit autorului nu doar posibilitatea structurării bazei teoretice a lucrării și operaționalizării echilibrate a acesteia; determinării și utilizării optimale a seriei de noțiuni ce au permis articularea corectă a proceselor și direcțiilor de dezvoltare a relațiilor între sport și politică, dar într-un anumit sens și oportunitatea simplificării complicatelor „construcții” ale diverselor forme de manifestare a fenomenului cercetat, accepțiunii semnificațiilor semantice ale categoriilor și silogismelor complexe ce țin de necesitatea elucidării fenomenului diplomației sportive și a funcțiilor sale.

Un alt segment al literaturii științifice se referă direct la categoriile de bază ale cercetării: „sport”; „diplomație” și formele sale de manifestare, inclusiv „diplomația publică” și respectiv „diplomația sportivă”; „sportul și politica”, „sportul ca instrument al relațiilor internaționale”, „sportul ca factor „soft power” ș.a.m.d. În acest sens sursele bibliografice au fost analizate conform următoarelor direcții de examinare: diplomația sportivă – una din manifestările de bază a diplomației publice; sportul/diplomația sportivă - drept instrument de soluționare a problemelor de politică externă; diplomația sportivă – factor al „puterii intangibile”. Menționez că baza bibliografică a temei de cercetare dispune de o solidă și interesantă istoriografie cu privire la „diplomația sportivă”. Astfel, savanții occidentali, mai bine de cincizeci de ani, sunt preocupați de cercetarea sportului și relațiile lui funcționale cu politica internă și externă a statului, determinarea locului și rolului acestuia în calitate de instrument diplomatic.

În acest context, un interes deosebit reprezintă abordările filosofico-culturologice cu privire la mișcarea olimpică propuse de către savanții moldoveni N. Vizitei și V. Manolache, care analizează olimpismul drept principiu existențial – prin prisma „agonalității” [28]. Autorii abordează „agonalitatea” drept o calitate înnăscută, fapt ce mobilizează oamenii la o continuă competiție. În acest sens se menționează, că o astfel de manifestare a acestui fenomen social, reprezintă o parte integrantă din conștiința și cultura omului.

În al doilea paragraf – **„Abordări teoretico-metodologice cu privire la cercetarea diplomației sportive ca instrument de politică externă”**, a fost analizată baza teoretică a cercetării din perspectiva a trei dimensiuni: teoria relațiilor internaționale, teoriile diplomației clasice, diplomației publice și „soft power”. Toate trei dimensiuni, fiecare din ele manifestându-se în conformitate cu propriile trăsături esențiale, în ansamblu reprezintă un virtual mediu („environment”) în care sportul/sportul de performanță se manifestă în calitate de instrument în realizarea scopurilor ce țin de interesul statului, securitatea și imaginea acesteia pe arena internațională.

Printre notificatele dimensiuni teoretice, principala este legată de teoria relațiilor internaționale, care permite o mai eficientă analiză a sportului de performanță ca instrument de politică externă și factor „soft power”, precum activitatea externă a organizațiilor și structurilor sportive, inclusiv a Comitetelor Naționale Olimpice, Comitetului Internațional Olimpic, Federațiilor sportive naționale și internaționale, în primul rând, FIFA. În acest context, paradigma realismului politic în cercetarea relațiilor internaționale, se distinge printr-o deosebită eficiență teoretico-metodologică în abordarea temei de cercetare, în comparație cu celelalte școli teoretice. Vom accentua însă, că aplicarea paradigmei liberale în cercetarea temei, a contribuit esențial la examinarea instituțiilor și structurilor preocupate de sportul de performanță, în calitatea lor de actori internaționali, care la rândul lor creează așa-numitul „câmp”/spațiu (P. Bourdieu) [30] sau mediu/„environment” (Harold și Margaret Sprout) [23], de colaborare nu doar între ele dar și cu structurile statale și organizațiile internaționale. În acest sens structurile ce administrează sportul de performanță, prin excelență sunt și instrumente de politică externă ale statului.

Diversele paradigme, metode, metodici și procedee aplicate în procesul de cercetare, au fost selectate de către autor în funcție de necesitatea examinării a unei sau altei probleme. În cadrul acestui proces, abordările „empirice” și „normative” sau

dovedit a fi mijloace eficiente de analiză. *Primul*, presupune elaborarea și aplicarea aparatului categorial pentru descrierea proceselor, structurilor, instituțiilor și a legăturilor de cauză și efect; *cel de al doilea*, în baza noilor cunoștințe, permite examinarea proceselor, valorilor și normelor care însoțesc procesul cunoașterii științifice. În pofida faptului că aceste două abordări sunt semnificative prin însăși potențialul lor metodologic, doar interacțiunea dialectică dintre acestea produce efectul analizei științifice scontate și formează baza filosofică a cercetării.

În cadrul coordonatelor metodologice menționate, prin aplicarea setului corespunzător de noțiuni, autorul include în circuitul analitic, mai multe metode „non-formale” de cercetare, de bază fiind metodele tradiționale „istorico-descriptivă” și „politico-descriptivă”, care reprezintă de fapt baza cercetării relațiilor internaționale, politicii externe și a diplomației. În legătură cu faptul că ambele „dihotomii” conțin noțiunea- „descriptivă”, concretizăm că în prezenta lucrare, prima reflectă metoda analizei factologice cu respectarea strictă a „istorismului”, cea de a doua reprezintă în fond analiza politologică a interacțiunii sportului ca fenomen social cu relațiile internaționale.

În contextul analizei obiectului de cercetare, autorul utilizează metodele logico-intuitivă și logico-formală, care au fost incluse în procesul de cercetare și comprehensiune a dreptului național sau cel internațional și a regulilor/regulamentelor (inclusiv sportive), precum metoda aplicativ-operațională din care fac parte diferite procedee de examinare a diverselor prisme ce țin de subiectul cercetării, inclusiv prin intermediul așa numitei observații „incluzive”, studierii documentelor, a diverselor prim-izvoare, bazelor de date, materialelor științifice și analitice, dimensiunilor statistice. Complexul metodologic al cercetării evenimentelor sportive internaționale, examinării, în acest sens, a relațiilor internaționale și diplomatice, include astfel de metodici precum ar fi analiza conținuturilor textuale (contents-analysis), analiza evenimentelor (ivents-analysis) și așa numita topografiere cognitivă ca metodă de analiză a percepțiilor din cadrul „altor” unități de administrare a proceselor sportive internaționale.

O metodă importantă de cercetare a temei, este abordarea sistemică, care se manifestă preponderent la interferența aplicării așa numitelor metode formale și celor tradițional-neformale, ce reprezintă nu doar instrumente de analiză și cunoaștere a obiectului de studiu, dar și un eficient mijloc de structurare logică a tuturor elementelor de bază a lucrării. Categoria „abordarea sistemică” se deosebește prin diverse noțiuni specifice, inclusiv: sistem, element, mediu, funcție, dispersie puse în circuitul cercetării științifice a temei.

În acest context, menționăm că în cadrul cercetării au fost utilizate câteva direcții magistrale de abordare a temei: istorică, politologică, behavioristă și conflictologică plus categoriile de bază ale teoriei relațiilor internaționale. Aceste direcții teoretico-metodologice sunt incluse în procesul de analiză în funcție de problemele abordate, scopurile și sarcinile scontate. Asemenea viziune interdisciplinară este condiționată inclusiv de complexitatea temei de cercetare care prin excelență include dimensiunile politică, relații internaționale, sportul de performanță, diplomație publică, „putere intangibilă”. Astfel, pentru analiza mișcării olimpice și în general a sportului de performanță a fost aplicată în special abordarea istorică, iar pentru a evidenția rolul

statului în acest proces, precum importanța influenței politice, a fost necesară analiza politologică ș.a.m.d.

Paragraful trei – **„Concluzii la primul capitol”**, însumează concluziile preliminare, conform cărora baza bibliografică a cercetării include: lucrări ce pot fi atribuite la categoria general-teoretică și teoretico-cognitivă și înzestrate cu un profund conținut științifico-metodologic; izvoare bibliografice ce reflectă abordarea istorico-politologică și explică continuitatea istorică a evenimentelor prin prisma teoriei relațiilor internaționale; publicații ce vizează relațiile internaționale și politica externă din perspectiva abordărilor sociologice și filosofice; generalizările și concluziile cunoscuților specialiști în domeniul istoriei diplomației și teoriei negocierilor diplomatice, precum lucrările ce examinează legătura funcțională dintre sport și politică, rolul diplomației sportive în organizarea diverselor evenimente sportive pe plan internațional, planificarea și realizarea proiectelor internaționale cu participarea statelor; cercetări științifice ce examinează diplomația sportivă ca factor „soft power” și de asigurare a intereselor naționale, apărare a securității statului.

Ținând cont de faptul, că obiectul de studii, a fost plasat în centrul atenției savanților, comparativ nu de mult, menționăm că instrumentarul lui metodologic este doar în curs de formare și se conturează odată cu procesul de cercetare și preluare a metodelor de analiză științifică din diferite discipline socio-umaniste. În acest sens, abordarea interdisciplinară este una de bază și de rând cu analiza sistemică, care din punct de vedere metodologic se manifestă la interferența dintre metodele formale și informale, joacă rolul instrumentului de structurare logică a fenomenului cercetat.

În capitolul doi **DIMENSIUNEA POLITICĂ A SPORTULUI ȘI POTENȚIALUL SĂU DIPLOMATIC**, se examinează legătura dialectică dintre sport și politică și se scoate în evidență potențialul diplomației sportive ca instrument de politică externă și apărare a intereselor naționale.

În primul paragraf **„Interdependența dintre sport și politică: teoria și practica procesului”**, autorul, în baza respectivelor argumente afirmă, că vestita lozincă „Sportul în afara politicii”, mai de grabă reflectă eforturile structurilor sportive internaționale, în primul rând, ale Comitetului Olimpic Internațional, în privința respectării tradițiilor istorice și a distanțării sportului de politică, socializării lui ca simbol al păcii și prieteniei între popoare. Pe de altă parte câmpul informațional, care tot mai mult se extinde, inclusiv din contul noilor tehnologii și mijloace de comunicare, tot mai intensiv induce în conștiința oamenilor legătura incontestabilă dintre sport și politică, diseminând neintermitent informații cu privire la scandalurile politice internaționale, mai ales în perioada de pregătire și desfășurare a Jocurilor Olimpice și a campionatelor mondiale.

Sintagma „sportul și politica sunt incompatibile”, este respinsă nu doar de istoria și practica sportului internațional, dar și de abordările teoretice a acestui fenomen. În acest context Lincoln Allison [32], deconstruind acest silogism, ajunge la concluzia că acesta nu este altceva decât un „mit al autonomiei”. Încă în 1986, el menționa imposibilitatea izolării sportului de politică. Pentru a înțelege relațiile funcționale dintre sport și politică este necesar de a analiza esența acestor două categorii fenomenologice, care doar la prima vedere sunt departe una de alta, nu corelează între ele și nu se încadrează în formula „cauză și efect”.

Conform profesorului I.V. Ponkin, principalele interese pe care le manifestă statul față de sport pe plan extern, sunt legate inclusiv de propria reputație și propria imagine, iar realizarea lor se manifestă inclusiv prin transformarea sportului de performanță într-un eficient instrument de realizare a „puterii intangibile” pe arena internațională, consolidare a relațiilor interstatale, facilitare a relațiilor economice și comerciale [33].

În acest context, urmează să menționăm că sportul prin excelență dispune de un puternic potențial politic, care plenar se manifestă în cadrul relațiilor internaționale contemporane și politica externă a statelor. Fiind atras în sfera politicii externe a statului, sportul se încadrează într-o conotație mult mai largă de cât cea națională. În acest sens V.V. Baranov menționa, că uneori o simplă competiție locală poate fi privită din perspectiva unui eveniment politic internațional [34].

Pierre de Coubertin, autorul renașterii Jocurilor Olimpice, pledând pentru independența sportului față de politică și politicieni, prin multiplele sale apeluri și acțiuni, *volens nolens* implica acest institut global în realizarea unor scopuri politice cu privire la consolidarea păcii în lume, dezvoltării relațiilor de colaborare între popoare. În „Oda” dedicată sportului [35], care conține nouă părți, în esență nouă apeluri, Coubertin în ultima parte – „O sport! Tu ești pacea” îi atribuie sportului olimpic capacitatea de a stabili „relații bune și prietenoase între popoare”; de a educa „tinerii de diferite origini și diferite limbi în spiritul respectului reciproc”. Aceste cuvinte sunt expresia de esență a relațiilor pașnice între popoare, globalizării păcii ca atribut al coexistenței internaționale. De aceea chiar de la renașterea Mișcării Olimpice (sf. sec. XIX), sportul devine instrument al politicii externe și factor al politicii globale. În acest sens „sportul în afara politicii” rămâne a fi doar o lozincă. Mai mult, cercetătorii conexiunii dialectice dintre sport, politică și diplomatie fără ezitare confirmă că sportul astăzi a devenit o adevărată arenă a luptei politice.

În acest paragraf, Jocurile Olimpice au fost analizate după principiul caracteristicilor de bază, care sau manifestat pe parcursul unei lungi perioade istorice și determină acest fenomen global drept unul deosebit și inconfundabil. Caracteristicile menționate sunt tipologizate de către autor după cum urmează: 1) în toate timpurile statele și guvernele au depus anumite eforturi pentru a pune sub influență sportul/sportul de performanță în deosebi sportul olimpic; 2) toate Jocurile Olimpice se deosebesc printr-o concentrată expresie a mândriei naționale, manifestare a naționalismului, iar uneori și a rasismului; 3) toate Jocurile Olimpice se deosebesc printr-o propagandă ofensivă și intensivă promovare a imaginii de țară, efervescentă manifestare a caracterului național al țărilor participante la Jocuri; 4) practic toate Olimpiadele se manifestă prin demonstrații politice, proteste politice, boicotări politice în semn de dezacord cu politicile interne și externe ale statelor participante sau cu regimurile lor politice; 5) pentru toate Olimpiadele, fără excepție este caracteristică necesitatea asigurării unor deosebite măsuri de securitate nu doar pentru protejarea participanților la competiții și a supporterilor, dar și pentru protecția politicienilor, a înalților oaspeți invitați la Olimpiadă, inclusiv a conducătorilor de stat.

Astfel, prin intermediul abordărilor teoretice și empirice corespunzătoare, a fost demonstrat faptul, că puterea politica și statul sunt foarte receptive la posibilitățile de a se reproduce și consolida în condițiile unei concurențe politice acerbe, prin intermediul utilizării evenimentelor globale, inclusiv a Jocurilor Olimpice și

Campionatelor Mondiale. În acest sens toate evenimentele sportive internaționale sunt într-o legătură firească și incontestabilă cu interesele politice ale statului.

În paragraful doi **„Diplomația sportivă ca instrument de politică externă a statului”**, obiectul cercetării este expus unei analize detaliate, inclusiv pe filiera abordării sistemice a conexiunii funcționale dintre politica externă, diplomația clasică, diplomația publică, diplomația sportivă și „puterea intangibilă”. În acest context este examinată nu doar importanța continuității semantice între aceste noțiuni, dar ținând cont și de faptul că sportul este expresia unei „complicate construcții” al relațiilor publice, autorul analizează „măsura prezenței” lui în aceste categorii și a definirii lor funcționale.

Urmează însă să menționăm, că includerea în circuitul științific a noțiunii de „diplomație sportivă” și analiza acesteia drept sursă funcțională a politicii externe și a practicii diplomatice, au provocat și o serie de discuții. Pe de o parte aceasta fiind un termen „hibrid”, precum îl califică Stewart Murray [23], provoacă o serie de întrebări firești: dacă sportul și politica sunt incompatibile, atunci cum sportul poate să-și îndeplinească funcția de instrument al activității externe a statului; pe de altă parte – dacă diplomația este o artă a compromisului între actorii relațiilor internaționale, atunci cum ea armonizează cu lupta sportivă lipsită de compromis, care de fapt acutizează manifestările naționaliste în cadrul competițiilor sportive internaționale. Pentru atenuarea contradicțiilor menționate este necesar să înțelegem mai bine, observa Murray, teoria „diplomației sportive” [23].

Astfel, răspunsul la aceste întrebări aparent contradictorii, rezidă parțial în determinarea începutului „unghiular”, locului și rolului diplomației sportive în sistemul relațiilor internaționale, care se întrevăd inclusiv prin prisma cauzelor apariției unei astfel de activități diplomatice, expuse de către autor: 1) interdependența crescândă dintre sport și politică în contextul eroziunii treptate a diplomației clasice, precum necesitatea aplicării noilor tehnologii diplomatice odată cu proliferarea actorilor nestatali; 2) dezvoltarea rapidă și globală a sportului și infrastructurii acestuia, ca factor ce facilitează acțiunile statului în privința consolidării comunităților și sustragerii atenției acestora de la problemele de criză internă și internațională; 3) necesitatea crescândă de promovare a acțiunilor de „soft power” și preîntâmpinării unor eventuale conflicte caracteristice sec. XX; 4) contribuția sistemului informațional global cu privire la promovarea sportului/sportului de performanță drept acțiune socio-culturală și umanistă, implicit majorarea în plan global a numărului de suporteri ce reprezintă întreaga structură socială a Globului; 5) valorile, pe care sportul le cultivă nu doar sportivilor dar și susținătorilor acestuia – corectitudine, stăpânire de sine, tenacitate, respect față de oponent, precizie, patriotism – trăsături ce caracterizează inclusiv calitățile unui diplomat.

În pofida faptului că „diplomația sportivă” este parte a „diplomației publice”, ambele forme de manifestare a diplomației netradiționale, în aceeași măsură pot fi instrumente ale „puterii intangibile”, fapt despre care mărturisește practica politicii externe contemporane și o serie de lucrări teoretice incluse de către autor în circuitul științific. Referitor la noțiunea de „sport”, drept categorie de bază a cercetării, aceasta se înscrie perfect în câmpul semantic al acestor noțiuni, inducându-le un anumit sens și formând în anumite conotații, noțiuni și categorii noi, cum ar fi de exemplu: „sportul

ca instrument al politicii externe”, „sportul ca instrument diplomatic”, „sportul – parte a diplomației publice” sau „sportul ca factor „soft power”. În acest sens este potrivit să vorbim și despre o mai complexă legătură dintre aceste noțiuni, cum ar fi de exemplu „diplomația sportivă ca instrument al politicii externe și factor al puterii intangibile”.

Dialectica interdependenței sportului, politicii și diplomației, reprezintă un „hibrid” ce apare în rezultatul politizării spontane a sportului și însușirii de către acestea a unor funcții diplomatice. Reieșind din această afirmație și ținând cont de sinuosul traseu istoric al dezvoltării sportului de performanță, autorul a determinat funcțiile principale ale diplomației sportive: 1) funcția de instrument al politicii externe și de co-instrument al diplomației publice; 2) funcția de consolidare a popoarelor și statelor în jurul sportului de performanță; 3) funcția de formare a imaginii pozitive a statului pe arena internațională; 4) funcția de formare a unor „ateliere” internaționale (în cadrul campionatelor mondiale și Jocurilor Olimpice), pentru întâlnirile și discuțiile neformale dintre conducătorii de stat și de guverne; 5) funcția de apărare a intereselor de stat și a protejării drepturilor și intereselor sportivilor acreditați în calitate membri al echipelor naționale-participante la competițiile sportive internaționale.

Bazându-se pe determinatele dimensiuni teoretice ale diplomației sportive ca instrument de politică externă și ținând cont de publicațiile savanților și discursurile conducătorilor din domeniul sportului în cadrul forumurilor științifice internaționale dedicate sportului și mișcării olimpice, au fost fixate două poziții diametral opuse în accepțiunea diplomației sportive. Pe de o parte, majoritatea surselor dedicate sportului de performanță și mișcării Olimpice din țările blocului sovietic, aveau un caracter pozitiv și reflectau punctul de vedere al oficialităților Comitetului Internațional Olimpic, care la rândul lor promovau valorile olimpice inițiate de către P. Coubertin, pe de altă parte în literatura occidentală de specialitate dedicată acestor probleme, erau analizate în special laturile negative ale sportului de performanță din perspectiva tensionării relațiilor dintre state. Menționând rolul mișcării olimpice în răspândirea naționalismului, recunoscutul sociolog și filosof american Erich Fromm, se arăta foarte deranjat de intensificarea acestui fenomen, invitând societatea să atragă atenție la faptul „cum dezmațul naționalismului îi unesc pe oamenii, care urmăresc Jocurile Olimpice, care chipurile, servesc cauzei păcii”[24].

În acest context, contradicțiile de percepție a importanței sportului de performanță în relațiile internaționale, demonstrează clar necesitatea conștientizării de către politicieni și managerii sportivi a două probleme-dimensiuni: 1) fixarea comprehensivă a procesele care au loc în relațiile internaționale, cauzele și premisele conflictelor interstatale și în acest context necesitatea dezvoltării sportului național, în special a celui de performanță și instituționalizării lui ca instrument diplomatic; 2) necesitatea examinării serioase a problemelor ce țin de diplomația sportivă, specificitatea funcționării și interacțiunii organizațiilor sportive pe plan internațional, locul și rolul consulatelor cu privire la protejarea operativă și eficientă a sportivilor în afara țării.

În paragraful trei – „**Concluzii la paragraful doi**”, au fost formulate concluziile preliminare, care însumează dimensiunile principale ale capitolului și reflectă caracteristicile de esență ale interacțiunii sportului, politicii și diplomației, exprimate prin următoarele silogisme: a) politica de stat constituie impulsul deciziilor administrative și de conducere, prin intermediul cărora și sunt determinate

mecanismele și direcțiile de activitate nu doar a structurilor de stat, dar și a celor nestatale, care reprezintă inclusiv sportul/sportul de performanță - subiecte ale politicii de stat și respectiv instrumente politice de soluționare a unor probleme legate de imaginea și reputația statului pe arena internațională; b) mișcarea Olimpică, devenită după renaștere (sf. sec. XIX) parte a relațiilor politice, demonstrează nu doar exemple de coexistență pașnică între popoare, dar și mândria, superioritatea lor națională, iar uneori - exemple ale unui rasism premeditat. În acest sens sportul de performanță, treptat s-a transformat într-o acerbă concurență între state, devenită totodată parte semnificativă a așa numitelor „războaie hibride”; c) sportul în contextul celor expuse, este expresia esenței naturii omului, agresivității acestuia, care se manifestă, inclusiv prin tendința firească de a domina, controla și transforma lumea înconjurătoare prin prisma propriilor interese. Fiind expresia unei lupte a „tuturor împotriva tuturor”, sportul totodată, este înzestrat cu esențiale trăsături diplomatice, eficiența cărora se manifestă la maximum în cadrul diplomației publice; d) către începutul sec. XXI a fost instituită o serioasă bază istorico-factologică și teoretică, care a permis „instrumentalizarea” diplomației sportive și includerii acesteia în sistemul apărării intereselor de stat pe arena internațională.

Capitolul trei **SPORTUL ȘI DIPLOMAȚIA SPORTIVĂ CA FACTOR DE FORMARE A IMAGINII ȚĂRII ȘI DE REALIZARE A „PUTERII INTANGIBILE”**, include analiza de la general la particular a diplomației sportive ca instrument „soft power”.

În primul paragraf **„Diplomația sportivă - instrument al „puterii intangibile”, în serviciul statelor contemporane”**, percepția sportului ca instrument politic este caracteristică și pentru percepția acestuia ca instrument al politicii externe, diplomației clasice, diplomației publice și politicilor intangibile. În fiecare din aceste conotații semnificația „sportului” nu se schimbă, se schimbă doar funcția acestuia, fiind determinată de conotația respectivă. De aceea sportul ca instrument „soft power” de exemplu, se înscrie firesc în paleta altor instrumente de realizare a „puterii intangibile” cum ar fi, după părerea profesorului A.V. Ceaevici, cultura, educația, turismul, mijloacele de comunicare etc [36, p.230].

Din perspectiva E.M. Haritonova [37], folosind „abordarea de spațiu”, „puterea intangibilă” poate fi privită ca una din posibilitățile de edificare a spațiilor politice transnaționale, în care rolul „câmpului de forță” spre care tind diverșii actori internaționali – statali și nestatali, este expresia „atractivității”, pe care P. Bourdieu o examinează în lucrările sale [30; 38]. Acest unghi de vedere cu referire la diplomația sportivă ca factor al puterii intangibile, prezintă interes prin faptul că sportul de performanță, inclusiv cel Olimpic, prin definiție are un caracter transnațional și formează acel „câmp politic”, în cadrul căruia interacționează atât structurile statale cât cele nestatale. Mai mult, sportul prin excelență, fără nici o abordare metaforică, reprezintă „câmpul de forță”, care atrage întreaga lume, datorită enormei sale energii emoționale. De aceea sportul, în special sportul de performanță, sunt după părerea autorului, nu doar componente sau instrumente ale „puterii intangibile”, acestea sunt expresia de esență a fenomenului „soft power”.

Având asemenea caracteristici, sportul și puterea intangibilă pot fi acceptate drept mijloace firești cu privire la formarea și consolidarea imaginii statului, precum

instrumente de „marketing” și „branding” pentru edificarea unei imagini pozitive și durabile a țării în plan global.

În plus, sportul ca instrument „soft power” este strâns legat de „branding”-ul marilor sportivi, care la rândul lor sunt incluși în circuitul „marketing”-ului global de către marile companii specializate în comunicare. Tradiția istorică de a afișa numele „olimpicilor” alături de denumirea polisului, din care acesta provenea, și până în prezent rămâne o eficientă reclamă a statului. Remarcăm în acest sens că statul promovează pe arena internațională nu sportul în general, ci sportivii care au obținut rezultate fenomenale și care sunt angajați să reprezinte țara la cele mai înalte competiții internaționale. În acest context, menționăm rezumativ, că rolul principal în formarea imaginii țării îi aparține sportului de performanță, iluștrilor săi reprezentanți, care sunt curțați nu doar de către stat, dar și de către structurile de administrare a sportului și diversele companii transnaționale.

În contextul utilizării sportului în calitate de instrument diplomatic și instrument „soft power”, menționăm că nu doar sportivii, dar în anumite situații însăși ramura (genul) sportului contribuie esențial la realizarea diplomației sportive și edificarea imaginii țării. Este recunoscut faptul că pentru unele țări unele genuri de sport se asociază cu ea însăși. Acest fenomen este condiționat de un șir de factori, inclusiv: sportul respectiv se bucură de o popularitate deosebită, este practicat de majoritatea populației și dispune de un mare auditoriu de suporteri; în această ramură a sportului țara este lider sau chiar monopolist în pregătirea unui mare număr de campioni și doar ea dispune de „secretele” metodologice ale acestui gen de sport. De aceea fotbalul deseori este asociat cu Spania sau Portugalia; jiu-jítsu (brasileiro) cu Brazilia; hocheiul cu Canada și Rusia; kriket-ul cu India; ping-pongul cu China; cursele auto cu Germania ș.m.d. Asemenea circumstanțe creează cele mai bune condiții pentru folosirea sportului drept instrument al „puterii intangibile”.

Diplomația publică și cea sportivă ca și diplomația clasică sunt „bilaterale” și „multilaterale”. „Soft power”, realizarea căruia se bazează pe sportul de performanță, se manifestă în cadrul aceluiași categorii. Însă, cu cât sportul devine mai popular și cu o mai accentuată pondere în lume, cu atât acesta tot mai mult tinde spre categoria de diplomație sportivă multilaterală. În afară de aceasta, legătura dintre sport și puterea intangibilă se manifestă atât la nivel de negocieri neformale între politicieni, cât la nivelul contactelor între suporterii diferitor țări.

Prezintă interes încă un aspect al „puterii intangibile”- reclama „teritoriului”. În acest context menționăm că Campionatele mondiale, în special cele de fotbal, precum Jocurile Olimpice, timp de 4 ani eminentemente fac publicitate țării în care vor avea loc aceste competiții. În afară de respectivele țări, au parte de o puternică publicitate „teritoriile” (se are în vedere locul), unde urmează să se petreacă evenimentele respective. Olimpiadele, de ex. sunt marcate după denumirea locului unde acestea au loc – Jocurile Olimpice de la Beijing, Tokio, Moscova, Vancouver etc. În acest sens noi putem examina două niveluri de „soft power”: la nivel de țară și la nivel local. Primul este mai aproape de „branding”-ul politic, cel de al doilea de cel economic. Opțiunea nivelului sau a procedurii de realizare a „puterii intangibile” din perspectiva diplomației sportive, se efectuează în funcție de oportunitatea sau de strategia publicitară.

Astfel, sportul de performanță și tot ce este legat de el – actul negocierii, semnării acordurilor cu privire la petrecerea competițiilor internaționale, obținerea rezultatelor sportive de performanță, formarea imaginii țării în lume, promovarea sportivilor recordmani, asistența informațională a competițiilor sportive – toate acestea se încadrează în noțiunea „diplomație sportivă”, care la rândul său reprezintă un instrument complex de realizare a „puterii intangibile”, prin intermediul căreia guvernele promovează cele mai atractive laturi ale țării și trăsături naționale ale poporului.

În paragraful doi **„Sportul moldovenesc ca instrument politico-diplomatic de formare a imaginii țării pe arena internațională”**, au fost analizate etapele principale ale devenirii și consolidării sportului de performanță în Republica Moldova, implicit a relațiilor sportive internaționale și respectiv a diplomației sportive.

Pentru Republica Moldova, sportul de performanță, imediat după adoptarea Declarației de suveranitate, a devenit un serios mijloc de mediatizare a noului stat în lume. După fondarea Comitetului Olimpic al Republicii Moldova, au fost adoptate o serie de acte normative și documente conceptuale, menite să contribuie procesului instituționalizării și unei eficiente funcționări a sportului în general și a sportului de performanță în special. Nu doar formal, dar și practic sportul moldovenesc având potențialul necesar și respectivele atribuții, treptat a început să joace rolul instrumentului de politică externă și să se manifeste ca factor „soft power” al Republicii Moldova pe arena internațională.

Astfel, judecând după documentele de bază, sportul moldovenesc în ansamblu, inclusiv structurile sportive naționale dispun de baza legislativă necesară pentru o bună și stabilă funcționare. Practica totuși demonstrează că din cauza lipsei atenției cuvenite din partea statului, dar și în virtutea unor deficiențe legislative, sportul actualmente nu a devenit încă un instrument eficient al diplomației publice și de formare a imaginii țării prin realizarea „puterii intangibile” în domeniul sportului.

În Republica Moldova diplomația sportivă, se manifestă mult mai frecvent în afara impactului sferei bugetare și în afara campionatelor mondiale și a Jocurilor Olimpice. Acest fenomen se observă nu doar în Republica Moldova, dar și în alte republici post-sovietice, în care sportul de asemenea este finanțat în baza principiul rezidual, în timp ce necesitatea aplicării lui în calitate de instrument diplomatic este în continuă creștere, în virtutea necesității de a stabili relații pașnice și de colaborare pe care diplomația oficială nu întotdeauna le poate înfăptui.

Precum ne demonstrează practica diplomației sportive, asemenea relații se stabilesc în cadrul întâlnirilor neformale ale persoanelor de răspundere în cadrul diverselor competiții naționale și internaționale. Ținând cont de faptul că în statele CSI fotbalul este genul de sport cel mai îndrăgit și de faptul că acesta are o serioasă influență asupra dispoziției sociale și imaginii țării, „diplomația fotbalului” a devenit unul din eficientele instrumente în soluționarea unor diferende de politică internă, a unor conflicte interetnice sau religioase.

În acest context, autorul precaută două ipostaze ale diplomației fotbalului și în fond a diplomației sportive, care se manifestă în Republica Moldova: pe de o parte – întâlnirile dintre oficialități în cadrul campionatelor naționale și internaționale, pe de alta – participarea suporterilor în realizarea diplomației publice de apropiere a

populației de pe ambele maluri ale Nistrului și revenirii la unitatea teritorială a Republicii Moldova. Uneori acest proces este însoțit de anumite incidente și în acest sens este important să nu se admită ca un asemenea instrument precum este diplomația sportivă, să se transforme, în anumite circumstanțe, în unul destructiv.

De rând cu aceste aspecte ale diplomației sportive, autorul examinează o a treia formă de manifestare a diplomației sportive, care mai degrabă este asemănătoare unei acțiuni culturale de consolidare a unor relații de prietenie și colaborare între reprezentanțele diplomatice, acreditate în Republica Moldova, între acestea și structurile guvernamentale și neguvernamentale din țara de reședință. Accentuăm în acest sens, că în ultimii zece ani „diplomația sportivă” cu participarea diplomaților, se manifestă tot mai activ, dar și creativ, în cadrul unui context tot mai extins al diplomației publice și celei sportive din cadrul republicilor post-sovietice.

În pofida problemelor existente în sportul moldovenesc – deficitul atenție cuvenite din partea statului; lipsa unui instrument legislativ de sponsorizare; învechirea și parțial distrugerea bazei tehnico-materiale; finanțarea derizorie; pierderea școlii de pregătire a antrenorilor și principalul, lipsa unei conștientizări complexe a necesității utilizării sportului în calitate de instrument de consolidare a societății și de promovare a unei destoinice imagini pe arena internațională, sportul, cu toate acestea, joacă un rol important în viața social-politică, economică, precum în politica externă a Republicii Moldova.

În paragraful trei **„Concluzii la capitolul trei”**, este menționat una din principalele teze ale cercetării – diplomația sportivă este un instrument eficient al „puterii intangibile”, care poate fi definită prin prisma capacității statului de a obține rezultatele scontate prin intermediul „atractivității”, dar nu prin intermediul „impunerii”.

Sportul în acest context, reprezintă „câmpul de forță” capabil să atragă o gamă largă de participanți la procesul internațional. În acest sens „concluziile” conturează ideea, că Jocurile Olimpice, Campionatele mondiale și cele europene de fotbal, sau competițiile sportive naționale și internaționale la probele cele mai populare - fotbalul american, baschetul, crichetul, ping-pongul ș.a.m.d., reprezintă o întruchipare directă a „puterii intangibile”. O deosebită rezonanță, în acest sens, îi aparține procesului determinării rating-ului celor mai iluștri sportivi. În afară de aceasta, genurile de sport, care se asociază cu însuși țările în care acesta se practică (fotbalul cu Brazilia, baschetul cu SUA, hockey-ul cu Canada și Rusia, kriket-ul cu India, ping-pongul cu China etc.), nu doar fac publicitate acestor țări, inclusiv în calitate de forțe sportive, dar creează și condiții propice pentru întâlnirile „de vârf” și anumite negocieri întru soluționarea problemelor interstatale.

Este de menționat, că competițiile sportive internaționale, din momentul renașterii sportului de performanță, sunt însoțite de lupta ideologică. În acest sens „puterea intangibilă” a sportului are și laturile sale „tenebre”, analizei cărora autorul acordă o atenție deosebită.

Referitor la esența și formele de manifestare a diplomației sportive în Republica Moldova, autorul menționează că în dezvoltarea sportului de performanță, se înregistrează o clară continuitate între două perioade istorice - sovietică și cea post-sovietică. Interferența dintre aceste două perioade reprezintă dimensiunea ce constituie

„continuitatea”, care se deosebește prin cele mai semnificative succese din istoria mișcării olimpice moldovenești. În scurt timp însă, potențialul dezvoltării sportului de performanță din RM, a fost spulberat în virtutea unor cauze de ordin subiectiv și obiectiv, analizate în prezenta lucrare.

În pofida faptului menționat, diplomația sportivă se manifestă pe de o parte în cadrul reglementării diferendului politic dintre Chișinău și Tiraspol, inclusiv soluționării problemelor de mobilitate a populației de pe ambele maluri ale Nistrului, pe de alta – ca instrument „soft power” în promovarea imaginii Republicii Moldova, eficiența căruia este proporțională numărului de recorduri și medalii cucerite în cadrul Jocurilor Olimpice și diverselor campionate mondiale și europene.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În cadrul prezentei lucrări, în conformitate cu scopul și sarcinile stabilite, problema științifică importantă a fost soluționată în baza unei construcții teoretico-metodologice propusă de către autor, care se axează pe principiul interdisciplinar și facilitează analiza eficientă a esenței și formelor de manifestare a diplomației sportive ca instrument al politicii externe și factor „soft power” în procesul de formare a imaginii țării și asigurării securității acesteia pe arena internațională.

Analiza fenomenului diplomației sportive ca instrument al politicii externe și factor al „puterii intangibile”, au permis autorului cercetării să formuleze următoarele **concluzii**:

1. În baza analizei literaturii științifice, ce constituie temelia teoretică a cercetării și care însumează examinarea problemelor din perspectiva istoriei și teoriei politice, relațiilor internaționale, diplomației clasice, diplomație publice, diplomației sportive, „puterii intangibile”, sportul este abordat din perspectiva funcțiilor sale social-politice, locului și rolului acestuia în sistemul relațiilor internaționale și interstatale. În procesul de cercetare, autorul ajunge la concluzia de bază – fără o serioasă examinare și conștientizare a paradigmatelor general-teoretice, care se referă la relațiile internaționale, teoria și practica diplomației, ar fi fost imposibilă analiza legăturii dialectice dintre sport și politica externă a statului, precum definirea adecvată a categoriilor și noțiunilor de bază incluse de către autor în circuitul științific. Cu alte cuvinte, fără o comprehensiune adecvată a contextului general-teoretic, ce se referă în special la teoria politică și a relațiilor internaționale, este imposibilă analiza sportului ca factor al relațiilor de politică internă și externă a statului [39].

2. Sursele examinate, constituie un fel de matrice a cercetării, pe care autorul o completează cu o serie de abordări teoretico-metodologice specializate, reflectate în unele cercetări monografice și articole științifice, inclusiv lucrările lui Pierre Bourdieu, Alexander Wendt, Joseph Nye, James N. Rosenau ș.a. Valoarea teoretică a acestor lucrări, permite o mai profundă accețiune a funcționalității structurilor și organizațiilor sportive în calitatea lor de actori internaționali, activitatea cărora se manifestă în aspect dihotomic: pe de o parte acestea acționează ca parteneri ai statului în soluționarea unor probleme de ordin intern-social și internațional, pe de alta – drept concurenți ai statului, în intenția lor de a-și „însuși” unele competențe și responsabilități în privința negocierii și organizării competițiilor sportive internaționale. Cu cât mai determinat devine rolul lor în afacerile internaționale, cu atât

mai mult statul se plasează în „umbra bătațiilor”, sportive. Acest proces, într-un anumit sens, este convenabil pentru statele expuse unor serioase presiuni politice din partea supraputerilor sportive și a unor structuri și organizații internaționale [40].

3. Ținând cont de caracterul internațional al sportului de performanță, dar și de spectaculozitatea și însușirea lui de a atrage atenția și simpatia unui număr enorm de oameni din diferite țări ale lumii, acesta prin definiție constituie un veritabil factor de politică externă a statului. Cercetarea fenomenului dat, inclusiv prin prisma manifestărilor sale în cadrul relațiilor interstatale, are nu doar o semnificație teoretico-științifică, dar și una practică din perspectiva stabilirii unor relații diplomatice, formarea unei imagini pozitive ale țării în lume, protejarea intereselor naționale și asigurarea securității statului. De aceea sportul de performanță și în acest sens diplomația sportivă, paradoxal dar explicabil este foarte aproape de natura relațiilor internaționale care în mod normal se axează pe interesul național și diplomația clasică. Din perspectiva funcționalității, diplomația sportivă în cadrul mișcării sportive internaționale, dispune de aceleași funcții de negociere în materie de organizare a evenimentelor sportive internaționale, caracteristice realizării diplomației clasice în cadrul menținerii bunelor relații interstatale. În acest sens confirmăm argumentele expuse, cu privire la aplicarea teoriei realismului politic în relațiile internaționale, drept una de bază în cercetarea obiectului de studiu. Însuși sportul drept fenomen social inedit, se manifestă ca o luptă fără compromis – „lupta tuturor împotriva tuturor”, dar nu pe câmpul de luptă, ci pe cel al stadioanelor și în sălile sportive [41; 42].

4. În cercetarea diplomației sportive ca instrument al politicii externe, se conturează o clară continuitate (de altfel ca și în elaborarea teoriei relațiilor internaționale), dintre elaborările teoretice a savanților occidentali și cele ale cercetătorilor post sovietici, cu referire, în primul rând, la transferul unor motivații a acțiunilor de cercetare, precum a tehnologiile de analiză a interacțiunii sportului și statului în realizarea anumitor scopuri de politică externă, a programelor și proiectelor sale în acest sens. În respectiva ordine de idei, accentuăm că fenomenul diplomației sportive și interacțiunii sportului cu politica externă a statului, este un obiect de studii relativ nou pentru cercetătorii din arealul științific post-sovietic, iar pentru cei din Republica Moldova acesta este inedit. „Continuitatea”, prin natura sa, include și abordările liberale, care permit examinarea sportului în general și a structurilor sale de conducere, inclusiv - a Comitetului Internațional Olimpic, Comitetelor Naționale Olimpice, Federației Internaționale a Fotbalului ș.a., în calitate de actori a relațiilor internaționale contemporane, fiind totodată parte a diplomației publice și diplomației sportive. Ținând cont de acest fapt, paradigma elaborată de către Joseph Nye sub denumirea „soft power” („puterea intangibilă”), oferă posibilitatea elucidării unor noi laturi a sportului în contextul politicii mondiale. Sportul ca fenomen social internațional, de rând cu ceilalți factori „soft power” – cultura, educația, știința, relațiile mediatice și de comunicare, societatea civilă ș.a.m.d., constituie o parte importantă a diplomației publice și un factor incontestabil al marketingului de imagine pe arena internațională [43].

5. Prin intermediul abordării sistemice a obiectului de cercetare, precum a metodei comparate de analiză a proceselor empirice, dar și a celor normative, autorul a examinat aspectul social al disonanței cognitive cu privire la legătura dintre sport și politică, care

și până în prezent rămâne a fi slab studiată, iar în acest sens – actuală. În legătură cu acest fapt, în lucrare este acreditată ideea, că sportul ca fenomen social, inclusiv sportul de performanță, care în fond este rezultatul renașterii mișcării Olimpice, se manifestă nu doar ca obiect, dar și subiect politic. Pe de o parte, sportul este expus unei serioase influențe politice din partea statului, iar în anumite perioade – de organizare a unor competiții sportive globale, - presiunilor exercitate de către supraputerile politice și sportive, iar uneori și de către unele organizații internaționale. Din altă perspectivă, sportul însuși este parte a procesului politic, în calitate de instrument al politicii interne și în special al politicilor externe și internaționale. În acest sens, în pofida faptului că în conștiința socială, sportul și politica sunt între ele intangibile, autorul lucrării demonstrează cu lux de argumente, că „sportul în afara politicii”, mai de grabă este o lozincă și reflectă eforturile organizațiilor sportive internaționale, în primul rând, al Comitetului Internațional Olimpic, de a respecta tradiția istorică și a prezenta sportul drept simbol al păcii, al coexistenței pașnice între state și în afara amestecului politic [44].

6. Ținând cont de faptul că politica se caracterizează prin două dimensiuni de bază – „putere” și „influență”, sportul de performanță, de rând cu alți factori sociali (cultura, știința, educația), prin excelență reprezintă un eficient instrument de realizare a puterii și factor de influență a acesteia, iar în acest sens parte a luptei politice, implicit ideologice. Actualmente, din perspectiva cercetătorilor și analiștilor din domeniul sportului, cuvintele de laudă la adresa mișcării Olimpice în stilul lui Pierre de Coubertin, treptat sunt suplinate cu epitete ce reduc din importanța ei morală și istorică. Presa mondială tot mai frecvent înserează în circuitul informațional expresii ce caracterizează Jocurile Olimpice ca: „război între popoare”, „otrăvite de politică”, „Război Rece”, „jocuri murdare”, „subversiune politică”, „acțiuni nocive” ș.a.m.d. În opinia cercetătorilor notificați în lucrare, evoluția semantică – de la silogisme ce caracterizează „puterea intangibilă” până la noțiunile caracteristice procesului de manipulare a opiniei publice și conștiinței de masă, demonstrează apariția unei noi „arme” propagandistice „de aplicare operativă” (în perioada de organizare și petrecere a Jocurilor Olimpice), pentru diminuarea legitimității statului și a organelor de conducere a acestuia. În acest sens autorul cercetării menționează, că această „armă” propagandistică, care poate fi calificată drept „anti-olimpică”, nu este una nouă. Sportul de performanță a devenit o parte indispensabilă a contradicțiilor interstatale chiar de la începutul „Războiului Rece”, iar în ultimii douăzeci de ani, „arma de aplicare operativă” în domeniul sportului a devenit una mult mai complexă, sofisticată și extrem de eficientă. Procesul Olimpic din perioadă menționată demonstrează acest fapt cu lux de argumente, expuse în lucrare [45].

7. Cele expuse anterior demonstrează cu elocvență, că sportul de performanță reprezintă lupta fără compromis în formula „*bellum omnium contra omnes*” (războiul tuturor împotriva tuturor), despre care marele filosof englez Thomas Hobbes vorbea ca despre o „stare naturală” a relațiilor dintre oameni. Aplicând terminologia realismului politic, menționăm că campionatele lumii și Jocurile Olimpice reprezintă în esență, arena luptelor între state, - prin intermediul sportivilor de performanță. În plus aceasta este o luptă continuă a potențialelor economice și financiare; a tehnologiilor și metodologiilor de pregătire a sportivilor, inclusiv prin asistența medicală; a ideologiilor

de stat și caracterelor naționale. Sportul de performanță este o luptă neintermitentă pentru apărarea intereselor naționale, proliferarea și consolidarea prestigiului național pe arena mondială. Cu alte cuvinte, sportul este expresia de esență a naturii omului, a reacțiilor sale de agresiune, care se manifestă în intenția de a domina și influența, de a controla și a transforma lumea înconjurătoare într-un mediu mai puțin nociv pentru sine. Instinctul de autoconservare și manifestare a puterii se manifestă nu doar pe arenele sportive internaționale. Ele nu mai puțin intensiv se proeminează în înaltele birouri politice, reprezentanții cărora acționează în direcția impunerii unui control sistemic asupra energiei sportului în scopuri politice [46;47].

8. Ținând cont de faptul incontestabil al luptei ideologice în domeniul sportului, statele totodată întreprind un șir de acțiuni întru diminuarea acestui fenomen, inclusiv prin intermediul aplicării „puterii intangibile”. În acest sens, rolul bi-funcțional al sportului – pe de o parte ca instrument al luptei politice, pe de alta ca factor „soft power”, nu contravine gândirii logice. Dimpotrivă, sportul exprimă esența scopurilor urmărite de către actorii politici pe arena internațională, totodată ambele aceste laturi fiind într-o strânsă conexiune dialectică și suplimentându-se reciproc din potențialul lor de influență. Sportul ca fenomen social-politic, conchide autorul, este expresia omului motivat, a unei societăți motivate și totodată manifestarea necesității lor vitale de a supraviețui, de a domina și de a se proslăvi fără aplicarea mijloacelor de exterminare fizică. În acest sens sportul de la bun început a devenit un mijloc de profilaxie socială, și de preîntâmpinare a conflictelor sângeroase între oameni și comunități. În acest context, sportul ca fenomen social este perceput și ca atare este, un eficient instrument diplomatic care se manifestă în cadrul diplomației publice și un incontestabil factor al „puterii intangibile”. În toate aceste conotații semnificația „sportului” este neschimbată, se schimbă doar funcția acestuia, fiind determinată de conotația respectivă. În acest context, autorul referindu-se la expertiza specialiștilor occidentali, propune delimitarea teoretică dintre silogisme – „sportul ca diplomație”, care presupune procesul de negocieri cu privire la organizarea și petrecerea competițiilor sportive internaționale și „diplomația sportului”, care prevede implicarea sportului de performanță în calitate de important factor în politica externă a statului. Aceste caracteristici ale sportului în ipostaza de „putere intangibilă”, au fost analizate de către autor drept însușiri firești de formare și consolidare a imaginii statului pe plan internațional, care în esență sunt instrumente de „marketing” și „branding” aplicate în promovarea imaginii țării pe mapamond [48].

9. Sportul în Republica Moldova ca mijloc de mediatizare a țării pe arena internațională și formare a imaginii pozitive pe plan extern, se manifestă doar la începutul anilor 1990, câteva luni mai târziu după adoptarea de către Sovietul Suprem al RSSM a Declarației de Suveranitate (23 iunie 1990). Primii pași pe calea instituționalizării sportului moldovenesc ca instrument de politică externă au fost făcuți în direcția formării Comitetului Olimpic al Republicii Moldova. Continuitatea acestui proces rezidă în adoptarea Legii cu privire la cultura fizică și sport (nr.330-XIV din 25.03.99), care a influențat într-un anumit sens, dar cu o anumită întârziere, dezvoltarea sportului național din Republica Moldova. Conținutul acestei legi, ne direcționează spre următoarea concluzie: statul nu doar era gata să folosească sportul de performanță ca instrument al politicii externe, el însuși intenționa să formeze acest instrument, să-l

consolideze prin asistența financiară din bugetul de stat și totodată să fie responsabil de eficiența acestuia, să asigure îndeplinirea angajamentelor internaționale cu privire la buna organizare a competițiilor asumate de către structurile sportive moldovenești. Ținând cont însă de potențialul economic și resursele financiare reduse, dependența rigidă a sportului de performanță de bugetul public, acești factori au condiționat una din cauzele frânării sportului moldovenesc în dezvoltarea sa. Această teză se confirmă inclusiv prin faptul că după Jocurile Olimpice de la Barcelona potențialul sportului de performanță în mare parte a fost pierdut în virtutea cauzelor enunțate, care au direcționat inclusiv spre amplificarea corpului birocratic; diminuarea corpului de antrenori calificați; reducerea esențială a bazei tehnico-materiale sportive; dispariția treptată a școlii de antrenori. În afară de aceasta, în calitate de concluzie normativă, autorul menționează lipsa unei depline conștientizări a necesității utilizării sportului ca instrument de consolidare a societății și promovare a imaginii pozitive a țării pe arena internațională [49; 50].

În contextul concluziilor expuse, considerăm necesar de a propune unele **recomandări** atât de ordin general cât particular, acestea referindu-se inclusiv la administrarea sportului în Republica Moldova.

1. Ținând cont de faptul că participarea statelor în procesul de organizare și petrecere a competițiilor sportive internaționale, necesită o deosebită mobilizare a resurselor naționale, considerăm rațională monitorizarea sistematică a zonei de interferență a politicii și sportului pe următoarele direcții: 1) determinarea nivelului de integrare a sportului național în comunitatea sportivă mondială și mișcarea Olimpică; 2) fixarea nivelului de implicare a statului în dezvoltarea sportului de performanță și a consecințelor respective; 3) a determina – care din ramurile sportului de performanță sunt devansate sau avansate în comparație cu aceleași ramuri sportive din țările de referință; 4) a fixa – care este nivelul de eficiență în interacțiunea dintre structurile și organizațiile sportive naționale, cu unitățile structurale ale sportului internațional. Monitorizarea acestor procese se va efectua în conformitate cu parametrii și indicatorii stabiliți.

2. Considerăm rațional de a utiliza datele obținute, în rezultatul unei asemenea monitorizări, în elaborarea și respectiv înfăptuirea unor programe și proiecte de dezvoltare a sportului, implicării acestuia în realizarea unor măsuri politico-diplomatice și imagologice, menite să asigure interesele naționale în sfera securității statului pe plan internațional. Considerăm important să accentuăm în acest sens, necesitatea instituirii unei optimale balanțe între resursele (posibilitățile) statului și sarcinile puse în fața sportului național.

3. Responsabilitatea statului cu privire la dezvoltarea sportului de performanță nu poate fi una absolută. O anumită parte a funcțiilor de răspundere, precum ar fi cele ce se referă la promovarea imaginii țării, urmează a fi puse pe seama federațiilor sportive, activitatea cărora propunem de a fi evaluate, în conformitate cu nivelul de dezvoltare a genului de sport respectiv; cu rezultatele obținute în ramura sportului gestionat de către federație; calitatea și nivelul asigurării intereselor sportului național în cadrul organizațiilor sportive internaționale, inclusiv pe contul participării reprezentanților țării în activitatea acestora. Rezultatele aprecierii federațiilor sportive naționale în

conformitate cu aceste criterii este potrivit a fi folosite în programele de realizare a diplomației sportive în raport cu alte state și organizațiile sportive internaționale.

4. Propunerile expuse au un caracter universal și pot fi valorificate inclusiv în Republica Moldova. Una din măsurile care ar avea un impact operativ și concret asupra procesului de promovare a imaginii sportului de performanță și implicării acestuia în formarea imaginii pozitive a țării, constă în organizarea diverselor competiții, în care sportivii moldoveni ocupă locuri de frunte; petrecerea competițiilor de binefacere cu participarea sportivilor notorii, inclusiv din afara țării și investirea mijloacelor financiare acumulate, în edificarea obiectelor de menire socială, de exemplu a unui teren sportiv în mediul rural; în acest sens se recomandă organizarea unor competiții pentru spectatorii cu invitații speciale, pentru a învedera unicitatea și importanța majoră a genului de sport sau a evenimentului sportiv; în plus - organizarea întâlnirilor de informare cu campionii mondiali și olimpici, precum a orelor de cultură fizică cu participarea sportivilor remarcabili din țară și de peste hotare.

5. De rând cu aceste acțiuni sportive de masă, considerăm necesară organizarea unor întâlniri mai specializate în cadrul unor seminare și lecții practice, a unor antrenamente – „masterclass” cu participarea celor mai iluștri sportivi și antrenori, conducători ai federațiilor sportive de talie națională și internațională, care în opinia autorului vor juca un rol exclusiv în realizarea diplomației sportive, integrarea sportului național în identitatea sportului mondial, formarea imaginii pozitive a țării în mediul sportiv internațional. În acest sens o direcție de manifestare eficientă a „puterii intangibile”, inclusiv pentru Republica Moldova rezidă în arbitrajul sportiv, participarea sistematică și cât mai frecventă a arbitrilor moldoveni în desfășurarea competițiilor sportive internaționale, poziționarea lor ca unii din cei mai calificați și obiectivi specialiști.

6. Referitor la eficientizarea diplomației sportive ca factor „soft power”, este necesar, în opinia autorului, de a rezolva o importantă problemă instituțională – formarea unui organ consultativ pe lângă guvernul Republicii Moldova preocupat de dezvoltarea sportului de performanță și consolidarea eficienței acestuia ca instrument de politică externă. Administrarea acestei structuri urmează a fi pusă pe seama unui viceprim-ministru, înzestrat cu împuternicirea și respectiv responsabilitatea de a asigura interacțiunea dintre ministere, dintre acestea și administrațiile raionale, precum acordarea atribuțiilor respective cu privire la intensificarea cooperării structurilor sportive naționale cu cele de peste hotarele țării.

7. Din perspectiva asistenței administrative a dezvoltării sportului de performanță și amplificării funcțiilor sale pe plan internațional, ar fi indicat ca pe lângă respectivul „organ consultativ” să funcționeze un Centru științific, format în baza Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, funcțiile cărui ar fi determinate de următoarele direcții de activitate: asistența științifică și metodologică a acțiunilor de pregătire a sportivilor de înaltă calificare pentru participare la campionatele lumii și Jocurile Olimpice; elaborarea unui integru sistem social, instituțional și instructiv pentru asigurarea continuității între etapele de preocupare sportivă ținând cont de specificitatea situației interne și de ponderea Republicii Moldova pe arena internațională; asistența juridică, organizațională și metodologică în realizarea complexului de acțiuni de dezvoltare a sportului moldovenesc, inclusiv a sportului pentru copii și adolescenți, care mulți ani

la rând suportă consecințele administrării defectuoase, finanțării derizorii, nivelului subdezvoltat al bazei tehnico-materiale și de asistență metodico-instructivă.

8. Pentru a exclude intermitențele finanțării publice a sportului, precum cazurile de voluntarism și manifestare a intereselor de grup și viceversa – pentru a balanța politica de cadre și a asigura o eficiență administrare a sportului național, în special a sportului de performanță și a complexelor sale funcții pe plan național și internațional, propunem planificarea finanțării publice și realizarea politicii de cadre cu participarea nemijlocită a „Organului consultativ” pe lângă guvernul Republicii Moldova și a „Centrului științific” menționat. În acest context - participarea acestor structuri în administrarea procesului respectiv, urmează a fi instituționalizat inclusiv prin amendarea legislației în vigoare, conform cărora una din funcțiile de bază a acestor componente administrative rezidă în planificarea strategică și realizarea unor acțiuni cu privire la aplicarea practică a diplomației sportive ca factor „soft power”.

Perspectivile cercetării problemei științifice constă în analiza profundă a aspectului instituțional al diplomației sportive, inclusiv prin prisma teoriei „constructivismului”. În acest context considerăm important cercetarea experienței internaționale a interpătrunderii instituționale dintre structurile de stat preocupate de politica externă și relațiile internaționale și a celor ce gestionează sportul de performanță. O direcție semnificativă a cercetării problemelor ce țin de rolul sportului în relațiile internaționale, rezidă în examinarea influenței sportului de performanță în formarea strategiei de politică externă a statului. Un aspect actual în cercetarea acestei probleme științifice se referă la abordarea holistică a diplomației sportive moldovenești ca parte a procesului internațional de aplicare a potențialului social-politic și diplomatic caracteristic sportului de performanță.

BIBLIOGRAFIE

1. КЕННАН Дж. Дипломатия Второй мировой войны глазами американского посла в СССР Джорджа Кеннана. Москва: Центрполиграф, 2002. 580 с. ISBN: 5-9524-0018-3
2. ШВАРЦЕНБЕРГЕР Дж. Политическая власть. Изучение мирового сообщества. В: Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост., науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. Москва: Гардарики, 2002. 400 с. ISBN 5-8297-0107-3
3. КЛАУЗЕВИЦ К. О войне. Москва: АСТ; Санкт-Петербург: Terra Fantastica, Эксмо, 2002. 575 с. ISBN 5-17- -007073-X
4. МОРГЕНТАУ Г. Политические отношения между нациями. Борьба за власть и мир. В: Теория международных отношений: Хрестоматия / Сост., науч. ред. и коммент. П.А. Цыганкова. Москва: Гардарики, 2002. с. 72–88. ISBN 5-8297-0107-3
5. MORGENTHAU H.J. Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace. Iași: Polirom, 2007. 736 p. ISBN: 978-973-46-0548-4
6. АРОН Р. Мир и война между народами. Москва: NOTA BENE, 2000. 880 с. ISBN 5-8188-0020-2
7. УОЛФЕРС А. Противоборство и сотрудничество: очерк международной политики. Дружба и вражда между государствами. В: Теория международных отношений: Хрестоматия. Москва: Гардарики, 2002. с. 338–348. ISBN 5-8297-0107-3
8. ВЕБЕР Макс. Политика как призвание и профессия. Москва: Литера Нова, 2018. 232 с. ISBN 978-966-1553-48-3
9. ДЮРКГЕЙМ Э. Социология. Ее предмет, метод, предназначение. Москва: Канон, 1995. 352 с. ISBN 5-88373-037-X

10. ПАРСОНС Т. Система современных обществ. Москва: Аспект Пресс, 1998. 270 с. ISBN 5-7567-0225-3
11. КАЛЬЕР Ф. Каким образом договариваться с государями. Москва, 2001 г. 382 с. 5-ISBN 89481-087-6
12. НИКОЛЬСОН Г. Дипломатическое искусство. Москва: Книга по Требованию, 2013. 118 с. ISBN 978-5-458-52353-0
13. НИКОЛЬСОН Г. Дипломатия. Москва: ОГИЗ 1941. 156 с.
14. КАМБОН Ж. Дипломат. Москва: Государственное издательство политической литературы, 1945. 88с.
15. KISSINGER H. *Diplomația*. București: BIC ALL, 2003. 784 p. ISBN 973-571-462-0
16. КИССИНДЖЕР Г. Дипломатия. Москва: АСТ, 2018. 896 с. ISBN 978-5-17-099392-5
17. КИССИНДЖЕР Г. Мировой порядок. Москва: АСТ, 2018. 544 с. ISBN 978-5-17-111098-7
18. КИССИНДЖЕР Г. «Шанхайское коммюнике» заложило основу для американо-китайских отношений. В: Газета Жэньминь Жибао [online] [citat 08.11.2020]. Disponibil: <http://russian.people.com.cn/zhuanti/jixing.html>
19. ПОПОВ В.И. Современная дипломатия. Теория и практика. Москва: Международные отношения, 2004. 576 с. ISBN 5-7133-1158-9
20. КОХЕЙН Р., НАЙ Дж. Власть и взаимозависимость: переходный период мировой политики. В: Помелова Ю.П., Сафронова О.В. Материалы для чтения по теории международных отношений Часть 2. Плюрализм Учебно-методическое пособие. Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет, 2020. с.13-40. [online] [citat 09.11.2020]. Disponibil: http://www.lib.unn.ru/students/src/Reading_ТМО_P2.pdf
21. НАЙ Дж. Гибкая сила. Как добиться успеха в мировой политике. Новосибирск; Москва: Фонд социо-прогност. исслед. "Тренды", 2006. 397 с. ISBN 5-902688-05-1
22. НАЙ Дж.С. мл., КОХЭН Р.О. Транснациональные отношения и мировая политика. В: Теория международных отношений: Хрестоматия. Москва: Гардарики, 2002. с. 152–167. ISBN 5-8297-0107-3
23. MURRAY St. *Sports diplomacy. Origins, theory and practice*. London: Routledge, 2018. 274 p. ISBN 9780367457648
24. СТОЛЯРОВ В.И. Спорт вне политики и в мире политики: монография. Москва: Русайнс, 2017. 290 с. ISBN 978-5-4365-1830-5
25. АКСЯНОВА А.С. Спорт как инструмент современных политических процессов основа государственной безопасности: монография. Москва: Библио-Глобус, 2018 г. 272 с. ISBN: 978-5-6040237-8-5
26. БОГОЛЮБОВА Н.М, НИКОЛАЕВА Ю.В. Спорт в палитре международных отношений: гуманитарный, дипломатический и культурный аспекты. СПб.: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2011. 320 с. ISBN 978-5-9651-0564-9
27. БОГОЛЮБОВА, Н.М. Геополитика спорта и основы спортивной дипломатии: учебное пособие для бакалавриата и магистратуры. Москва: Издательство Юрайт, 2019. 282 с. ISBN 978-5-534-06186-4.
28. ВИЗИТЕЙ Н., МАНОЛАКИ В. Идея олимпизма и спорт (философско-культурологический анализ проблемы). Кишинэу, 2015. 264 с. ISBN 978-9975-68-264-0.
29. НАЙ Дж. «Мягкая сила» и американо-европейские отношения. В: «Свободная мысль-XXI». 2004. №10. с.33-41.
30. БУРДЬЕ П. Социальное пространство и символическая власть. Thesis. 1993. Вып. 2. с.137-150. [online] [citat 03.10.2020]. Disponibil: https://igiti.hse.ru/data/157/314/1234/2_2_3Bourd.pdf
31. ВЕНДТ А. Четыре социологии международной политики. [online] В: Международные отношения: социологические подходы / рук. авт. колл. проф. П.А. Цыганков. Москва: Гардарики, 1998. 352 с. [citat 16.10.2020]. Disponibil: <https://refdb.ru/look/3497129-pall.html>
32. ALLISON L. *The Politics of Sport*. Manchester University Press, 1986. 264 p. ISBN 0719018714

33. ПОНКИН И.В., РЕДЬКИНА А.И., РОГАЧЕВ Д.И., СОЛОВЬЕВ А.А., ШЕВЧЕНКО О.А. Государственное управление в сфере спорта. [online]. [citat: 14.10.2020]. Disponibil: <http://sportfiction.ru/books/gosudarstvennoe-upravlenie-v-sfere-sporta/?bookpart=357297>
34. БАРАНОВ В.В. Спортивная печать Российской Федерации. Формирование новой системы (90-е годы). Диссертация на соискание ученой степени к.ф.н. [online] [citat: 14.10.2020]. Disponibil: <http://www.dslib.net/zhurnalistika/sportivnaja-pechat-rossijskoj-federacii-formirovanie-novoj-sistemy.html>
35. КУБЕРТЕН П. Ода спорту. [online] [citat: 10.10.2021]. Disponibil: <http://www.offsport.ru/olympic/coubertin/parol-otkryvayuschii-serdca-6.shtml>
36. ЧАЕВИЧ А.В. «Мягкая сила» в обеспеченье национальной безопасности. В: Инноватика и экспертиза: научные труды. 2019. №2 (27). с. 225-235. ISSN 1996-2274
37. ХАРИТОНОВА Е.М. «Мягкая сила» Великобритании. Москва: ИМЭМО РАН, 2018. 139 с. ISBN 978-5-9535-0542-0.
38. БУРДЬЕ П. Начала. Москва: Socio-Logos, 1994. 288 с.
39. **ПОПОВ А.** *Олимпийское движение как инструмент публичной дипломатии Республики Молдова: проблемы становления и развития.* В: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2020. Nr.36/2. Categoria B. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. p.63-71
40. **ПОПОВ А.** *Большой спорт через призму политического реализма: продолжение «холодной войны».* В: Personalitate și sport: Teorie. Metodologie. Practică. = Личность и спорт: Теория. Методика. Практика = Personality and Sports. Theory. Methodology. Practice: Materialele conferinței științifico-practice, dedicate antrenorilor emeriți la Sambo și Judo Nicolae Bolboceanu și Iraclii Valișvili, ediția a 6-a, 21 mai 2021, Chișinău. – Chișinău: Print-Caro, 2021. – 100 p. ISBN 978-9975-56-885-2. p. 81-86.
41. **БЕНЮК В., ПОПОВ А.** *Спорт и политика или антидипломатия в спорте: историческая ретроспектива олимпийских игр.* În: Relații internaționale. Plus. 2020. Nr. 2 (18). p.38-48. ISSN 1857-4440, eISSN 2587-3393. DOI: 10.5281/zenodo.4392340[online] [citat 01.12.2021]. Disponibil: <http://aap.gov.md/files/publicatii/ri+/arhiva/18.pdf>
42. **ПОПОВ А.** *Политические измерение спорта с точки зрения международных отношений.* Scientific Collection «InterConf», (74): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Recent Scientific Investigation» (September 16-18, 2021). Oslo, Norway: Dagens næringsliv forlag, 2021. 396 p. ISBN 978-82-7346-353-1. p.156-165.
43. **ПОПОВ А., БЕНЮК Л.Г.** *Спорт и внешняя политика через призму классических теорий международных отношений.* В: Scientific Collection «Interconf», (41): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Horizon in the Context of Social Crises» (February 6-8, 2021). Tokyo, Japan: Otsuki Press, 2021. 1228 p. ISBN 978-4-272-00922-0. с.434-442.
44. **ПОПОВ А., БЕНЮК В.А.** *Методологические аспекты исследования взаимоотношения спорта и политики государства* В: Scientific Collection «Interconf», (41): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Horizon in the Context of Social Crises» (February 6-8, 2021). Tokyo, Japan: Otsuki Press, 2021. 1228 p. ISBN 978-4-272-00922-0. с. 427-433.
45. **ПОПОВ А.** *Большой спорт через призму политического реализма: продолжение «холодной войны».* В: Personalitate și sport: Teorie. Metodologie. Practică. = Личность и спорт: Теория. Методика. Практика = Personality and Sports. Theory. Methodology. Practice: Materialele conferinței științifico-practice, dedicate antrenorilor emeriți la Sambo și Judo Nicolae Bolboceanu și Iraclii Valișvili, ediția a 6-a, 21 mai 2021, Chișinău. – Chișinău: Print-Caro, 2021. – 100 p. ISBN 978-9975-56-885-2. p. 81-86
46. **БЕНЮК Л.Г., ПОПОВ А.** *Спорт и внешняя политика через призму классических теорий международных отношений.* В: Scientific Collection «Interconf», (41): with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Horizon in the Context of Social Crises» (February 6-8, 2021). Tokyo, Japan: Otsuki Press, 2021. 1228 p. ISBN 978-4-272-00922-0. с.434-442.

47. **POPOV A.** The Olympic Movement as a tool for public diplomacy of the Republic of Moldova: problems of formation and development. În: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2020. Nr.36/2. p.72-79. Categoria B. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.04> .
48. **ПОПОВ А.** Спорт – как инструмент «мягкой силы». În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale. 2020. Nr. 2 (Vol.15). Categoria B. ISSN 1857-1999. E-ISSN 2345-1963. p.142-153
49. **POPOV A.** Sports diplomacy of the Republic of Moldova: forms and specificity of manifestation. In: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2021. Nr.37/1. p.24-30. Categoria B. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2021.37-1.02>
50. **POPOV A.** The Olympic Movement as a tool for public diplomacy of the Republic of Moldova: problems of formation and development. În: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2020. Nr.36/2. p.72-79. Categoria B. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.04> .

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. Articole în reviste științifice naționale recenzate (categoria B)

- 1.1 Popov, A. Sports diplomacy of the Republic of Moldova: forms and specificity of manifestation. In: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2021. Nr.37/1. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2021.37-1.02> p.24-30.0,35 c.a. Categoria B.
- 1.2 Popov, A. The Olympic Movement as a tool for public diplomacy of the Republic of Moldova: problems of formation and development. In: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2020. Nr.36/2 ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. <https://doi.org/10.52449/1857-4114.2020.36-2.04>. p.72-79. 0,4 c.a. Categoria B.
- 1.3 Popov, A., Beniuc V. Sport and politics or anti-diplomacy in sport: a historical retrospective of the Olympic Games. În: Relații Internaționale Plus. Revistă științifico-practică Nr. 2 (18) 2020. ISSN 1857-4440 eISSN 2587-3393. p.147-156. 0,5 c.a. Categoria B.
- 1.4 Попов, А., Бенюк, В. Спорт и политика или антидипломатия в спорте: историческая ретроспектива олимпийских игр. В: Relații Internaționale Plus. Revistă științifico-practică Nr. 2 (18) 2020. ISSN 1857-4440 eISSN 2587-3393. c.38-48. 0,6 c.a. Categoria B.
- 1.5 Попов, А. Олимпийское движение как инструмент публичной дипломатии Республики Молдова: проблемы становления и развития. В: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2020. Nr.36/2. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. c.63-71.0,5 c.a. Categoria B.
- 1.6 Попов, А. Спортивная дипломатия Республики Молдова: формы и специфика проявления. В: Știința culturii fizice. Revistă teoretico-științifică. 2021. Nr.37/1 ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438. c.17-23. 0,35 c.a. Categoria B.
- 1.7 Попов, А. Спорт – как инструмент «мягкой силы». În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale. 2020. Nr. 2 (Vol.15). ISSN 1857-1999. e-ISSN 2345-1963. c.142-153.0,65 c.a. Categoria B.

2. Materiale / teze la conferințele internaționale publicate în culegeri peste hotare

- 2.1 Popov, A., Beniuc, V. Some Aspects of Contemporary Theoretical Discourse Regarding Sports Diplomacy. In: International Relations 2021: Current issues of world economy and politics. Proceedings of scientific works from the 22nd International Scientific Conference 2nd – 3rd December 2021. Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta medzinárodných vzťahov/University of Economics in Bratislava, Faculty of International Relations, 2021. ISBN 978-80-225-4904-2; ISSN 2585-9412. p.79-84. 0,3 c.a.

3. Materiale / teze la conferințele internaționale publicate în Republica Moldova

- 3.1 Попов А. Теория политического реализма, как методологический инструмент исследования спортивной дипломатии. В: Materialele Conferinței internaționale științifico-practice „Sintezele investigațiilor doctorale în domeniul științelor politico-administrative și economice”, organizată de Școala doctorală a Academiei de Administrare Publică (19 noiembrie 2021). 0,5 c.a.

4. Materiale / teze la conferințele științifice cu participare internațională din Republica Moldova

- 4.1 Попов, А., Бенюк, В. Спортивная дипломатия как инструмент внешней политики и фактор международной безопасности. În: Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor

democratice. Materialele conferinței științifice cu participare internațională, 25 februarie 2021 Ed. a 6-a - Chișinău: Notograf Prim., 2021. p.190-193. 0,2 c.a.

5. Materiale / teze la conferințele științifice publicate în culegeri naționale

5.1 Курдов И., Попов А., Муртазалиев М. Подготовка к соревнованиям по самбо и участие в них. В: Personalitate și sport: Teorie. Metodologie. Practică. = Личность и спорт: Теория. Методика. Практика = Personality and Sports. Theory. Methodology. Practice: Materialele conferinței științifico-practice, dedicate antrenorilor emeriți la Sambo și Judo Nicolae Bolboceanu și Iraclii Valișvili, ediția a 6-a, 21 mai 2021, Chișinău. Chișinău: Print-Caro, 2021. 100 p. ISBN 978-9975-56-885-2. p.5-9. 0,2 c.a.

5.2 Попов А. Большой спорт через призму политического реализма: продолжение «холодной войны». В: Personalitate și sport: Teorie. Metodologie. Practică. = Личность и спорт: Теория. Методика. Практика = Personality and Sports. Theory. Methodology. Practice: Materialele conferinței științifico-practice, dedicate antrenorilor emeriți la Sambo și Judo Nicolae Bolboceanu și Iraclii Valișvili, ediția a 6-a, 21 mai 2021, Chișinău. Chișinău: Print-Caro, 2021. 100 p. ISBN 978-9975-56-885-2. p. 81-86. 0,3 c.a.

ADNOTARE

POPOV Anton. „Diplomația sportivă ca instrument al politicii externe și factor „soft power”, teza de doctor în științe politice. Chișinău, 2022.

Structura tezei de doctor: Introducere, trei capitole, fiecare din ele fiind constituite din trei subcapitole, concluzii și recomandări, adnotări în limbile română, rusă, engleză, lista abrevierilor, lista tabelor, bibliografie din 324 de surse, 137 pagini de text de bază.

Cuvintele cheie: sport, diplomație, sportul și politica, politica externă, diplomația publică, diplomația sportivă, „puterea intangibilă”, instrument de politică externă, confruntare ideologică, dilema securității, interes național, jocuri olimpice, mișcarea olimpică, sportul de performanță, funcțiile sportului.

Domeniul de cercetare: științele politice.

Scopul cercetării: identificarea rolului și importanței diplomației sportive, a mecanismelor de aplicare a acesteia în realizarea politicii externe a statului și apărării intereselor naționale, formarea imaginii pozitive a țării pe arena internațională.

Sarcinile cercetării: analiza literaturii științifice în care se abordează legătura dialectică a sportului, politicii și diplomației precum evoluția discursului politologic cu privire la diplomația sportivă ca instrument de politică externă; elucidarea și analiza abordărilor teoretico - metodologice vizavi de tema de cercetare; examinarea potențialului politico-diplomatic al sportului de performanță, inclusiv a teoriei și practicii interdependenței sportului și a proceselor politice; studierea fenomenului de manifestare a diplomației sportive drept instrument de politică externă și în acest sens analiza sistemică a legăturii dintre politica externă, diplomația clasică, diplomația publică, diplomația sportivă și „puterea intangibilă”; studierea diplomației sportive drept mijloc de realizare a puterii intangibile și profilaxiei conflictelor interstatale; analiza sportului moldovenesc în calitate de instrument politico-diplomatic implicat în formarea imaginii țării pe arena internațională.

Problema științifică principală soluționată în cadrul temei de cercetare, examinează diplomația sportivă ca instrument de politică externă și factor al „puterii intangibile”, în contextul asigurării interesului național și securității statului, formării imaginii pozitive a țării pe arena internațională.

Noutatea științifică și originalitatea: în prezenta cercetare științifică, pentru prima dată în Republica Moldova, într-o formulă complexă și din punct de vedere politologic este analizat fenomenul diplomației sportive în calitate de instrument al politicii externe și important factor în realizarea „puterii intangibile”. În baza examinării multiplelor evenimente și a unor procese social- istorice, autorul demonstrează, în baza unor serioase argumente, că sportul de performanță permanent a fost atras de către stat în procesul de politică externă în calitate de instrument în relațiile internaționale și mijloc eficient de formare a imaginii pozitive a acestuia pe plan internațional, precum a unui anumit spațiu de securitate care se formează prin însăși destinația Jocurilor Olimpice (mai târziu a campionatelor mondiale) menite să stabilească relații de prietenie între statele participante. Originalitatea cercetării constă în aplicarea unei teorii cu caracter interdisciplinar precum punerea în circuitul științific a abordărilor teoretice din domeniul relațiilor internaționale, adaptându-le la o mai profundă comprehensiune și analiză a subiectelor cercetării.

Importanța teoretică a tezei rezidă în elaborarea bazei teoretico-metodologice a temei de cercetare care din perspectiva noastră poate fi folosită în calitate de reper în cercetarea diverselor manifestări ale diplomației sportive.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea de către autor a concluziilor și recomandărilor care au o anumită importanță pentru politicieni și managerii preocupați în domeniul sportului de performanță precum pentru reprezentanții structurilor de politică externă a statului.

Implementarea rezultatelor științifice și-au găsit reflectarea în 12 publicații științifice precum în discursurile expuse în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale.

АННОТАЦИЯ

ПОПОВ Антон, «Спортивная дипломатия как инструмент внешней политики и фактор «мягкой силы», диссертация на соискание ученой степени доктора политических наук, Кишинэу, 2022.

Структура диссертации: введение, три главы, каждая из которой состоит из трех параграфов, выводы и рекомендации, аннотации на румынском, русском, английском языках, список аббревиатур, список таблиц, библиография из 324 источников, 137 страниц основного текста.

Ключевые слова: спорт, дипломатия, спорт и политика, внешняя политика, публичная дипломатия, спортивная дипломатия, «мягкая сила», инструмент внешней политики, идеологическое противостояние, дилемма безопасности, национальный интерес, олимпийские игры, олимпийское движение, большой спорт, функции спорта.

Область исследования: политические науки.

Цель исследования: выявить роль и значение спортивной дипломатии, механизмы ее применения в реализации внешней политики государства и защите его национальных интересов, формирование положительного имиджа страны на международной арене.

Задачи исследования: анализировать научную литературу рассматривающую диалектическую взаимосвязь спорта, политики и дипломатии а также развитие политологического дискурса относительно спортивной дипломатии как инструмента внешней политики; раскрыть и проанализировать теоретико-методологические подходы к изучению диссертационной темы исследования; исследовать политико-дипломатический потенциал спорта, в частности теорию и практику взаимосвязи спорта как социального явления и политики; изучить феномен проявления спортивной дипломатии как инструмента внешней политики и в этой связи системно анализировать взаимосвязь внешней политики, классической дипломатии, публичной дипломатии, спортивной дипломатии и «мягкой силы»; рассмотреть спортивную дипломатию как средство реализации «мягкой силы» и профилактики межгосударственных конфликтов; анализировать молдавский спорт в качестве политико-дипломатического инструмента формирования образа страны на международной арене.

Главная научная проблема, которая была решена в рамках темы исследования, рассматривает спортивную дипломатию как инструмент внешней политики и фактор «мягкой силы», в контексте обеспечения национального интереса и безопасности государства, формирования положительного имиджа страны на международной арене.

Научная новизна и оригинальность: в данном научном исследовании впервые, в Республике Молдова, комплексно, с политологической точки зрения анализируется феномен спортивной дипломатии в качестве инструмента внешней политики и важного фактора «мягкой силы». На основе анализа множества фактов и социально-исторических процессов, автор аргументировано демонстрирует, что большой спорт всегда вовлекался государством в своей внешней политики в качестве действенного инструмента международных отношений и эффективного средства формирования его позитивного имиджа на мировой арене, а также определенного пространства его безопасности, которая формируется в том числе изначальным предназначением Олимпийских игр, позже чемпионатов мира, призванных устанавливать дружественных отношений между государствами. Оригинальность исследования заключается в применении теории междисциплинарного характера, а также в использовании базовых теоретических подходов науки о международных отношениях, к пониманию и анализу предмета исследования.

Теоретическое значение диссертации состоит в разработке теоретико-методологической основы темы исследования, которую, на наш взгляд, можно использовать в качестве ориентира в исследовании различных проявлений спортивной дипломатии.

Прикладная ценность работы состоит в разработанных автором выводы имеющими определенное значение для политиков и менеджеров занимающимися управлением спортом больших достижений, а также для представителей структур занимающимися внешней политикой.

Имплементация научных результатов нашли свое выражение в 12 научных публикациях, а также в научных презентациях, в рамках национальных и международных научных конференциях.

ANNOTATION

POPOV Anton, „Sports Diplomacy as an Instrument of Foreign Policy and a Factor of „Soft Power”, PhD thesis in political science, Chisinau, 2022.

PhD thesis structure: introduction, three chapters, each of which consists of three sections, general conclusions and recommendations, bibliography that consists of 324 works, 137 pages of the main text.

Keywords: sport, diplomacy, sport and politics, foreign policy, public diplomacy, sports diplomacy, "soft power", foreign policy instrument, ideological confrontation, security dilemma, national interest, Olympic Games, Olympic movement, big sport, sport functions.

Research area: political science.

The purpose of the thesis: to reveal the role and importance of sports diplomacy, the mechanisms of its application in the implementation of the foreign policy of the state and the protection of its national interests, the formation of a positive image of the country in the international arena.

Research objectives: to analyze scientific literature considering the dialectical relationship of sport, politics and diplomacy, as well as the development of political science discourse on sports diplomacy as a foreign policy instrument; to reveal and analyze theoretical and methodological approaches to the study of the dissertation research topic; explore the political and diplomatic potential of sport, in particular the theory and practice of the relationship between sport as a social phenomenon and politics; to study the phenomenon of the manifestation of sports diplomacy as an instrument of foreign policy and, in this regard, to systematically analyze the relationship between foreign policy, classical diplomacy, public diplomacy, sports diplomacy and "soft power"; consider sports diplomacy as a means of implementing "soft power" and preventing interstate conflicts; analyze Moldovan sports as a political and diplomatic tool for shaping the country's image in the international arena.

The main scientific problem, which was solved within the framework of the research topic, considers sports diplomacy as an instrument of foreign policy and a factor of "soft power", in the context of ensuring the national interest and security of the state, forming a positive image of the country in the international arena.

Scientific novelty and originality: this scientific study for the first time, in the Republic of Moldova, comprehensively, from a political point of view, analyzes the phenomenon of sports diplomacy as an instrument of foreign policy and an important factor of "soft power". Based on the analysis of many facts and socio-historical processes, the author demonstrates reasonably that big sport has always been involved by the state in its foreign policy as an effective tool of international relations and an effective means of forming its positive image on the world stage, as well as a certain space for its security, which formed, among other things, by the original purpose of the Olympic Games, later the world championships, designed to establish friendly relations between states. The originality of the research lies in the application of the theory of an interdisciplinary nature, as well as in the use of the basic theoretical approaches of the science of international relations, to the understanding and analysis of the subject of research.

The theoretical significance of the dissertation lies in the development of a theoretical and methodological basis for the research topic, which, in our opinion, can be used as a reference point in the study of various manifestations of sports diplomacy.

Applied value of the work consists in the conclusions developed by the author that have a certain value for politicians and managers engaged in the management of sports of great achievements, as well as for representatives of structures engaged in foreign policy.

Implementation of scientific results: found their expression in 12 scientific publications as well as in scientific presentations, in the framework of national and international scientific conferences.

POPOV ANTON

**DIPLOMAȚIA SPORTIVĂ CA INSTRUMENT AL POLITICII EXTERNE
ȘI FACTOR „SOFT POWER”**

**SPECIALITATEA 561.01 - TEORIA, METODOLOGIA POLITOLOGIEI;
INSTITUȚII ȘI PROCESE POLITICE**

Rezumatul tezei de doctor în științe politice

Aprobat spre tipar: 25.05.2022
Hârtie offset. Tipar digital.
Coli de tipar: 2.6

Formatul hârtiei A4
Tiraj 50 ex
Comnda nr. 51

Tipografia „PRINT - CARO”,
Str. Astronom Nicolae Donici 14 mun. Chișinău MD-2049
tel.(022) 85-33-86